

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η' (Έξάμηνο Β')

ΑΘΗΝΑ, 24 ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΗ 1910

ΑΡΙΘΜΟΣ 410

Ένας λαός υψώνεται άμα δείξη πώς δέ φοβείται την αλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. Αθηνιώτικα γράμματα.
ΧΡ. ΒΑΡΒΕΝΤΗΣ. Χυνοπωριάτικα.
ΒΟΥΝΗΣΙΑ. Δίγη ζωή και λίγο ύναιρο.
ΓΕΛΗΣ. Αμουργιανές γραφές: Τοῦ Βενιζέλου.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ πρὸς τὸν κ. Πάλλη.
Α. Ε. Κουρέντες: Παραδιαβάζουμε.
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Λαϊκό κόμα.
ΡΗΝΑ ΛΕΒΑΝΤΗ. Θλιμμένοι αντίλαλοι.
ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τὸ τραγούδι τοῦ έρχομῶ.
ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗΣ. Ὁ Έμπορος τῆς Βενετίας τοῦ Σεξπήρου (συνέχεια).
ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ. Εἰκόνες τοῦ χωριοῦ: Μὲς ἀπὸ κίχκινο βυθό.
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Τάσσι (συνέχεια, κεφ. 3).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

ΤΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Σάν τὸν βράχο ὅπου ἀφίνει
κάθε ἀνάθαρο νερό
εἰς τὰ πόδια του νὰ χύνη
εὐκόλοσβυστον ἀφρό, . . .
ΣΟΛΩΜΟΣ

Γιορτάζουμε και μεῖς δῶ κάτω γιατί ἔτσι στάθηκες και σύ.

Και φαίνεσαι πιὸ γίγαντας μέσα στοὺς βούρκους πὸν σ'ἔριξε τὸ Μεγάλο Χέρι, και σὲ καμαρώνουνε και σὲ χαίρουνται χιλιάδες μάτια ρωμαίικα, γιατί ἔτσι σὲ θέλουμε.

Ἄσ'τους νάρβαλάνε. Ὡς τὰ τώρα βρίσκανε σάρκα και τρώγανε, ἀπὸ δῶ και μπρὸς εἶναι βέβαιο πὸς θὰ φάνε τὰ κρέατά τους. Εἶναι βέβαιο πὸς θὰ λυσσάζουνε, γιατί στὸ πέτρινό σου κορμί, μάταια προσπαθοῦνε νὰ βυθίσουνε τὰ νύχια τους. Τέτοια βρωμονέρια τὰ στεγνώνει σὲ μιὰ στιγμή ὁ μεσημεριάτικος ἥλιος, μὰ και σὺ σωστός ἥλιος εἶσαι μέσα στὰ σκοτάδια, πὸν παλαίψανε νὰ μᾶς βυθίσουνε οἱ προζομμένοι.

Θαροσῶμε πὸς δὲ θὰν τοὺς ἀφήσης νὰ ἰδοῦνε πιὰ Θεοῦ πρόσωπο. Φτάνει τους. **Τάρπαξε νὰ φᾶς και κλέψε νάχης** σώθηκε πιά. Δὲν ξαναγελιέτ' ὁ Ρωμιός, κι ἄς τὸ βγάλουν ἀπ' τὸ νού τους. Ὡς τὰ τώρα τὸν εἶχανε μοῖσμένο, τὸν εἶχανε φλομομένο. Ὅθε κι ἂ γύριζε τοὺς ἴδιους ἔβλεπε. Πότε τὸν ἔναν

ἀπὸ δῶ, πότε τὸν ἄλλον ἀπὸ κεῖ, κι ὅλους μαζί πολλές φορές. Τί νὰ σοῦ κάνει! Φτωχός, πεινισμένος, ντροπισμένος, ἔριξε τὰυτιά του χάμου και περιμένε τὴν τομπίδα τοῦ μπόγια. Τρέμαμε σὺ νὰ μᾶς εἶχε πιάσει ποδόλυσο. Τὰ χίσαμε, δὲν ξέραμε πὸν βρισκοῦμαστε. Τώρα πὸν σὲ νοῦσαμε κοντὰ μας ἀρχίσαμε και πέρονουμ' ἀπάνου μας. Λιγὰκι ἀκόμα και θὰ μᾶς ξελισπώσης τέλει.

Στάσου σὺ βράχος ἀκλόνητος.

Ἄστράφτουν ἀπὸ χαρὰ κ' ἐλπίδα τὰ μάτια μας σάν ἀντικρύζουμε τὴν κορφὴ σου. Σὲ βλέπουμε διὰ και μεῖς ἀπὸ παντοῦ, ἀπ' ὅπου κι ἂν εἶμαστε, ὅπου κι ἂν βρίσκεσαι. Ἀκόμα και δῶ στὸ παραπεταμένο νησίαι μας ἔχουμε στημένο σωστό πανηγύρι. Οἱ πιότεροι, ὅλοι, ἔχτὸς ἀπὸ δυὸ τρεῖς, μόνο ζουγρυσμένο σ' ἔχουνε δεῖ. Μὰ τί μὲ τοῦτο; Στὴν καρδιὰ ὀλονῶνε μας βασιλέβεις, κι ἀπὸ σένα και πάντα προσμένουμε. Σὺ ξέρεις τί προσμέν' ἡ Ρωμοισίνη ἀπὸ σένα. Γι' αὐτὸ πανηγυρίζουμε.

Μὰ ἔλα πὸν καρδιὰ γιὰ γλέντι δὲν ἔχουμε. Πλεμόνια γιὰ ζήτω δὲν ἔχουμε! Μᾶς τὰ φάγανε τὰ ὄρνια. Γιὰ δαῦτο και μεῖς γιορτάζουμε σιωπηλά. Μὴν περιμένεις—ἂν και δὲ σᾶρέσουνε—φωνὲς κι ἀντάρες και ζήτω. Μὰ μεῖς, ἔτσι βουβοί, γιορτάζουμε σιᾶλήθια, γιορτάζουμε, ὅπως δὲ γιορτάσαμε ποτέ μας. Ἡ μέρα πὸν πάτησες τὸ πόδι σου στὴν Ἑλλάδα, εἶναι Χριστούγεννα γιὰ μᾶς τοὺς πιστοὺς σου.

Πρωτοπάτησες κι ἔννοιωσε ἀλάκαιρη τὸ πάτημά σου. Ἄπλωσες τώρα τὴ χέρα σου, ἀληθινὴ, κ' ἔκινες τοὺς ψεῦτες νὰ τρέμουνε.

Ἄκου. Ἀντικρονὰ στὸ νησίαι μας εἶναι ἡ Κάλυμνο, ἡ Λέρο, ἡ Μεγάλη Στεριά, και ντροπούμαστε νὰ γυρίσουμε κατὰ κεῖ τὰ μάτια. Μᾶς κάνανε ρεζιληδες ὡς τὰ τώρα, και κοκκινίζουμε μπροστὰ στὴν Τουρκιά. Κι ὅμως ἀπὸ κειδὰ φτάνει καρτερός ὁ ἀναστεναγμός π' ἀφίνουν οἱ σκλάβοι, και μᾶς κίει στὸ πρόσωπο.

Κι ὄλ' αὐτά; Ἀπὸ τοὺς ξιπιασμένους πατριώτες τοῦ ρουσφετιοῦ. Βάρ' τους νὰ μεγαλώσης ἀκόμα πιὸ πολὺ.

Στάσου σὺ βράχος. Γιὰ νὰ μᾶς γλυτώσης ἀπ' αὐτὸ τὸ μαρτύριο τῆς ντροπῆς, γιὰ πέσε νὰ μᾶς πλακώσης, νὰ μᾶς λυώσης, νὰ βουλιάζουμ' ὅλοι μαζί.

Ἄλλο δὲν παίρνει πιά.

Ἄμωργό 14. 10. 1910.

ΓΕΛΗΣ

ΔΑΪΚΟ ΚΟΜΑ

Πολλοί μιλούνε σήμερα γι' ανόρθωση και γι' αλλαγή στα διάφορα συστήματα πολιτειακά, διοικητικά, οικονομικά κ.λ.π. που κυβερνοῦν τὸ Κράτος, και καταδικάζουν τὰ παλιὰ κόματα πῶς δὲν εἶχαν σειρὰ και διεύτωση στις ἐνέργειές τους. Μὰ κανείς ἀπ' ἑλοῦς αὐτούς, ἀκόμα και αὐτὸ τὸ καινούριο κόμα τῶ Φιλελεύτερων τοῦ κ. Βενιζέλου που διακηρύχνει πῶς εἶναι κόμα ἀρχῶν, δὲν ἔδωσαν καθολικὸ σύστημα στὸ τί ἰδέες ἔχουν, στὸ τί θέλουν και στὸ τί θὰ πασιίσουν νὰ κάμουν γιὰ νὰ φέρουν αὐτὴ τὴν περίφημη ανόρθωση.

Ἐξαίρεση μονάχα ἔκαμε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρεία» που τούτη τὴ βδομάδα ἔβγαλε δημόσια τὸ πρόγραμμά της. Και πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πῶς τὸ πρόγραμμα αὐτὸ εἶναι μελετημένο, σωστὸ, ζυγιασμένο, συστηματοποιημένο, που ἀνοίγει πλατὴ δρόμο στα κάθε λογῆς ζητήματα ἔχι γιὰ νὰ κυνηγήση ἀερολογήματα και κούφιες θεωρίες, μὰ γιὰ νὰ ποδείξη τὴ διεύτωση που πρέπει νὰ πάρουν σύφωνα με τὰ μέσα και τοὺς ἔρους τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς.

Ἄφου στὴν ἀρχὴ περιγράφει τὴ συγκαιρινὴ πολιτικὴ, οικονομικὴ και κοινωνικὴ κατάντια μας φτάνει στὸ συμπέρασμα πῶς: «ἡ τέτοια κατάσταση δὲν εἶναι δυνατὸ νὰλλάξῃ ἀν δὲν κοπῆ σύριζα ἡ αἰτία της. Ἄν δηλαδὴ δὲν κατορθώσουμε νὰ τελειοποιήσουμε σὲ τέτοιο βαθμὲ τὸν πολιτειακὸ μας ὀργανισμό, που νὰ περιλάβῃ στὴ λειτουργία του τὴν παραγωγή τῶν ἀγαθῶν και νὰ κανονίσῃ τὴ διανομὴ τους με τρόπο δίκιο και ἀθρώπινο»

«Μὰ μὴ τέτοια μεταβολή», λέει τὸ πρόγραμμα, «δὲν μπορεῖ γιὰ λόγους που ξέρει ὁ καθένας, νὰ γίνῃ με μίᾶς, εἶναι: ὁμως δυνατὸ ἡ πολιτεία σιγὰ σιγὰ νὰ μπῆ στὸν κατάλληλο δρόμο γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ, περιορίζοντας ὀλοένα τὴν ἐμετάληψη τοῦ ἐργασόμενου λαοῦ ἀπὸ τις τάξεις που ἔχουν στα χέρια τους τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, βοηθώντας στὴν οικονομικὴ κ' ἠθικὴ πρόοδο τις ἐργατικῆς τάξης, δίνοντάς τους διάφορα ὠφελήματα εἴτε μ' ἔξοδα τῆς Πολιτείας, εἴτε μ' ἔξοδα τῆς πλουτοκρατικῆς τάξης, κανονίζοντας με τὴν πρεπούμενη φορολογικὴ νομοθεσία τὴ διανομὴ τοῦ πλοῦτος σύφωνα με τὸ δίκιο, πλαταίνοντας τὴ δικαιοδοσία της σ' ἐπιχειρήσεις κατ'ἀλληλῆς σήμερα πῶς γιὰ κεντρικὴ διεύτωση που ἔχουν ἐξαιρετικὴ κοινωνικὴ σπουδαιότητα, και μὴν ἀφίνοντας με μίᾶ κατάλληλη νομοθεσία τὸ ὑπερβολικὸ μάζεμα τοῦ πλοῦτος σὲ λίγους ἀθρώπους.»

Κι ἀμέσως κατόπι, με λίγα και σταράτα λόγια, μὰ που βαθιὰ τους σαλεύει ἡ ἀληθινὴ παρατήρηση, ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἡ λαχτάρα γιὰ καλητέρεψη,

τὸ πρόγραμμα τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρείας» δίνει στα καθέκαστα τὸν τρόπο τῆς μεταβολῆς στὸν κάθε κλάδο τῆς δημόσιας κίνησης και ζωῆς. Θὰ θέλαμε μονάχα νὰ εἶταν γραμμένο στὴν ἀληθινὴ μας γλώσσα, γιὰ νὰ τὸ ἐννοίωθε στις γενικῆς του γραμμῆς και ὁ πολλῆς κόσμος, που ἴσα με τώρα παρασύρθηκε και παρασαίρνεται ἀπὸ τὰ χοντρά ψεύτικα και ἀκατανόητα λόγια, και νὰ τὸ περνούσαμε ἀλάκερο και στὸ «Νουμά».

Ὅπως και ἀν εἶναι ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρεία» ἔδωσε τὴ σημαία που κάτου της θὰ παλαίψῃ ὁ λαὸς τῆς δουλειᾶς ζυπνώντας και νοιώθοντας τὸν ἑαυτὸ του, γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς καθαροῦ και ἀληθινοῦ Δαϊκοῦ κόματος.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΠΑΡΑΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

Ἐλεγα τις προάλλες τοῦ Πάλλη πῶς θὰ τοῦ στείλω ἕνα νέο βιβλίο που διάβασα, και που ἤθελα νὰ τὸ διαβάσῃ κ' ἐκεῖνος. Στὴν ἀρχὴ εἶπε ναί. Κατόπι σὰν τὸ καλοσυλλογίστηκε, εἶπε, ὄχι. Καλλιτέρα στείλε μου κάμποσες μαῦρες ἐλίες.

Εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους ὁ Πάλλης που τὴν κατάλαβαν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, πῶς παραδιαβάζουμε. Μιῶ βέβαια γιὰ τοὺς ὅσους ἔχουνε τὴ συνήθεια νὰ διαβάζουνε παντῆς λογῆς καλὰ βιβλία, και δικὰ μας και ξένα. Ἐπειδὴ ἔχουμε και ἀμέτρητους που ὄχι καλὰ βιβλία, μὰ μῆτε Μπερτόλδο πῶς δὲ διαβάζουνε. Τὸ πολὺ τὴν ἐφημερίδα τους. Γι' αὐτονοὺς ὁ λόγος τώρα δὲν εἶναι. Ὁ λόγος εἶναι γιὰ τοὺς μερικὸς που πασιίζουνε νὰκοινοῦθᾶνε κάπως τὴ φιλολογικὴ κίνηση τοῦ κόσμου.

Τοὺς ἔρχεται σὰν εἶδος μανίας. Μόλις φανῇ καινούριο βιβλίο ἀπὸ κάπως φημισμένο ὄνομα, και πέφτουν ἀπάνω του. Κ' εἶναι τόσο πολλὰ τώρα τὰ τέτοια βιβλία, μὴ και σὲ δυὸ ἢ τρεῖς μονάχα γλώσσες νὰ περιοριστοῦμε, που ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ λαχτάρα νὰ φανοῦνε καλὰ σιβουρωμένοι με τὰ πῶ στερνὰ δῶρα που μᾶς κατέβασαν οἱ Μοῦσες, φορτώνονται σὲ βαθμὸ που λὲς και ὁ νοῦς τους δὲν εἶναι πῶς ἄφτερος νὰ δουλέψῃ ἀπ' ἐλόγου του, εἶναι γεμάτος ἄλλων ἀνθρώπων ἰδέες κ' εἰκόνες, με περισσὴ ἀταξία ριχμένες. Ἐπειδὴ τὴν χρῆση τὴν ἔχει ἀπὸ καιρὸ θαμμένη ὁ ὄγκος τους.

Κάποιος συγγραφέας ἔλεγε μίᾶ φορὰ τοῦ Ψυχάρη πῶς σκόπευε κάτι νὰ μεταφράσῃ ἀπὸ ξένη γλώσσα. «Νὰ μεταφράξῃς τὸν ἑαυτὸ σου», τοῦ ἀποκριθῆκε ὁ βροντόφωνος Παρισιάνος. Τέτοια μίᾶ συ-

ΤΑΣΩ*

3.

βουλή τους πάει, μού φαίνεται, και τους πολυδιαβαστάδες. Τὸν ἑαυτό τους νὰ διαβάζουνε. Ἡ ἀκόμα σοφώτερα, τὸν κόσμον τὸ ζωντανὸ νὰ διαβάζουνε. Κι ὅμως τοὺς φαίνεται τέτοιο διάβασμα σὺν πάρεργον, σὺν παρηγορίᾳ εὐκόλο, ἴσως μάλιστα καὶ σὺν πρόστυχον. Τόσο μεγαλύτερη δύναμη κατάντησε νᾶχη ἓνα καλὸ βιβλίον ἀπὸ μιὰ καλὴ συντροφιά, μιὰν ἔσοχῆ, ἔν' ἀστραποβορῶντι, ἓνα μερμηγκι, ἓνα γάμο, ἓνα καβγά.

Εἶναι περίεργον ποῦ λίγοι, πολὺ λίγοι κατορθώνουνε νὰ ξετινάζουν ἀποπάνω τους αὐτὴ τὴν ἀρρώστια ὡς καὶ σὲ πῶ φωτισμένους τόπους. Μόλις δυὸ θυμᾶμαι αὐτὴ τὴν ὥρα ποῦ σπάνια παίρνανε βιβλίον στὸ χέρι. Τὸν πολιτικὸ τὸ Διοσκάλη, καὶ τὸ φιλόσοφον τὸ Σπένσερ. Θᾶλλεγες ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπένσερ πῶς βιβλιοθήκες ἔτρωγε, κι ὅμως ὅλα του τὰ παραδείγματα ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ τᾶρπαζε. Αὐτὸς πᾶλε ἴσως πήγαινε στὴν ἄλλη τὴν ἄκρη.

Ν' ἀκούσης τὸ τί εἶπε μεγάλος νοῦς γιὰ μεγάλον θέμα, νὰ ξετάσης καὶ νὰ θαμιάσης τὴν τέχνην τοῦ ἢ τὴν ἐπιστήμην του, τέλος νὰ θησαυρίσης ἀπ' ἐκεῖ ὕλικόν γιὰ νὰ δυναμώσῃ καὶ νὰ καλοδουλέψῃ ὁ δικός σου ὁ νοῦς, αὐτὰ ὅλα ἅγια πράγματα, καὶ κανέναν μὲ τετρακόσια δὲ γυρεύει νὰ τάναιρέσῃ. Μὰ οἱ περισσότεροι πολυδιαβασμένοι καὶ παραδιαβασμένοι μού φαίνονται σὺν ἀνθρώποι ποῦ βγήκανε νὰ πάρουνε ἓνα δρόμον, μόλις ὅμως ξεκίνησαν, κι ἄξαφνα τοὺς πιάνει ἓνας ἀπὸ τὸ γιακά, καὶ τοὺς δηγέται μερικόνους τόμους ἀπὸ τὴ σοφία του· ἔπειτα ἄλλος, κατόπι ἄλλος, καὶ τέλος τοὺς προσμένει **οὐρᾶ** ἀλάκκερη γιὰ νὰ τοὺς πιάσουν κι αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς πῆ ὁ καθέναν τὰ δικὰ του, καὶ κρατῶντας τοὺς ἐκεῖ ἀσάλευστους ὄρες, μέρες, βδομάδες, μῆνες καὶ χρόνια, ὄχι μόνο δὲν τοὺς ἀφίνουνε νὰ προχωρήσουνε, μὰ μήτε ἔχουν αὐτοὶ πᾶν δύναμιν νὰ κουνήσουνε.

A. E.

ΑΝΤΡΕΣ δὲ γίναμε ἀκόμη. Ἐχομε ἀνάγκη, οἱ πρόγονοι νὰ μᾶς βαστοῦν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ μᾶς πηγαίνουν. Ὅλο προγόνους φωνάζουμε. Ἐπαινῶ μᾶς θαρροῦμε ἴσια ἴσια κείνο ποῦ δείχεται τὴ λίγη μᾶς δύναμη. Ἐθνος ἀπτεξούσιον δὲ γίναμε, κ' ἴσως δὲ θὰ γίνουμε ποτέ. Ἡ δόξα μᾶς ἢ παλιά θὰ καταντήσῃ ὁ χαμός μᾶς. Δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ μεγαλώσομε, νὰ περπατοῦμε μὲ τὰ δικὰ μᾶς τὰ ποδάρια, νὰ συλλογιόμαστε μὲ τὸ κεφάλι μᾶς, νὰ βλέπομε μὲ τὰ μάτια μᾶς, νὰ μιλοῦμε δικὴ μᾶς γλῶσσα. Ὅλο προσπαθοῦμε νὰ κάμουμε σὺν καὶ κείνους. Σ' ἓνα μόνο δὲν τοὺς μιμηθήκαμε· προγόνους ἐκεῖνοι δὲν εἶχανε. Ἐμεῖς, δὲ θὰ τάξιωθοῦμε ποτέ καὶ μετὰ μὲ μέρη προγόνους ἄλλοι νὰ μᾶς λένε.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἐλεῖψα καιρὸν ἀπ' τὸν τόπον μου. Ὅταν ξαναγύρισα, εἴμουνα πᾶν γιατρός κ' ἦρθα ν' ἀποκατασταθῶ στὸ χωριό. Ὅλα σπῆτι μου κ' ἐκεῖ δλόγουρα τὰ βρήκα καθὼς τᾶφησα. Μόνον ὁ ὑπερέτης τοῦ πατέρα μου εἶχε ἀλλάξει. Ὁ μακαρίτης εἶχε βαρεθεῖ τοὺς ντόπιους ἀπὸ τὰ δλόγουρα χωριά, γιατί τὸν κλέβανε, κ' ἔφερε ἓναν ἀπὸ μακρύτερα, ἀπ' τὸ δικό του τὸ χωριό. Εἶτανε εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν κι ὡς μὴν εἶτανε εὐχαριστημένη τώρα κ' ἡ γειτονιά. Καὶ δὲν εἶτανε, γιατί ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἦρθε ὁ Νικολούλας, καθὼς τονὲ λέγανε τὸν ὑπερέτη τοῦ πατέρα, οἱ κότες ἓνα γύρον στὸ σπῆτι μᾶς πήρανε καὶ λιγοστέβανε. Μὰ γι' αὐτὸ λίγο τὸν ἔγνοιαζε τὸν πατέρα μου. Τὸ ἄλλο νέο ποῦ ἔμαθα ἀπὸ τὰ πρῶτα εἶτανε πῶς ἡ Τάσω εἶχε ἀρρεθωνιστεῖ στὸ μεταξὺ μ' ἓνα Στεμνιτωτὴ φιλικατζή. Μὰ ἄξαφνα σὲ λίγους μῆνες τὴν παράτησε ἐκεῖνος κ' ἔφυγε, παίρνοντας μαζί του ἓνα μικρὸ κομπόδεμα ποῦ εἶχε μαζέψει ἡ Τάσω δυὸ χρόνια δλάκαιρα ἀπὸ τὴ δουλειά της Ὁ πατέρας μου τὴν εἶχε βοηθήσει κι ἀγόρασε μιὰ μηχανή καὶ ξενόραβε. Μὲ τὴ δουλειὰ αὐτὴ ζοῦσε καλύτερα, καὶ καθὼς φαινότανε, τὴς ἄφηνε καιρὸν περισσότερο νὰ βγαίνει νὰ κάθεται στὸ κατώφλι της τὰ δειλινὰ ἔπως καὶ πρῶτα. Καὶ πλαγινὰ της πάντα κ' ἡ τυφλὴ γιαγιά. Ἡ γριά Ἀγγελίνα εἶχε παρθεῖ πᾶν ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι καὶ σὰ μ' ἔμαθε πῶς γύρισα γιατρός, μ' ἔκραξε νὰ τὴν γιατρέψω. Πῆγα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔγραψα μιὰν ἀλοιφή. Ἡ Τάσω μού ἔφερε γλυκὸ καὶ μού ἔκαμε καφέ. Εἶχα νὰ μῶν στὸ σπῆτι της ἀπ' τὴν ἡμέραν ποῦ εἶχανε φέρεῖ σκοτωμένο τὸ Γιωργίκο κ' ἐκεῖ ποῦ κάθισα κ' ἔπινα τὸν καφέ, θυμήθηκα τὸ παλιὸ τὸ μεσημέρι ποῦ ἔτρεξα καὶ τονὲ βρήκα νὰ δέρνει μὲ τὸ σαροῦχι τὴν ἀδερφή του ἄγριος καὶ ξαναμμένος. Ξανάειδα μὲ τὸ νοῦ μου τὴν Τάσω μαζεμένη σωρὸν κάτω ἀπ' τὴς χτυπιές του. Τώρα ὁ σωρὸς ἐκεῖνος εἶτανε ζωντανὸς μπροστά μου· δλα μέσα στὸ χαμόσπιτο εἶτανε ἀλλαγμένα, κάτασπρα καὶ καθαρά, οἱ τοῖχοι ἀλειμμένοι, ὁ καναπές στρωμένος μὲ λευκὸ σεντόνι, τὰ τζάμια μὲ πλεχτοὺς μπερντέδες. Μόνον ἡ γριά Ἀγγελίνα ἀπόμεινε τὸ ἴδιο παλιὸ σαράβαλο, καὶ στὰ μάτια της Τάσως ἡ παλιὰ ἀστραπή.

Στεκότανε ἀντίκρου μου ὀρθὴ μὲ τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη ποδιά.

«Τί μὲ τηρᾶς ; » μού εἶπε, σὺν εἶδε πῶς τὴν κοίταζα.

«Πόσο ἄμορφη εἶσαι», τὴς ἀπάντησα.

«Τί λέει, μωρή ; » φώναξε ἡ γριά Ἀγγελίνα.

«Κάτι γιὰ τὰ κεραμίδια», τὴς ἀπάντησε ἡ Τάσω καὶ μὲ κοίταξε γελώντας.

«Τί εἶπες μωρή ; Τί λέγει ; θὰ μού κάμει καλὸ τὸ γιατρικό ; » φώναξε πάλι ἡ γιαγιά της.

«Θὰ σοῦ κάμει νᾶλειφτεῖς μόνο καλά», τὴς εἶπα.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.

«Αχ, δὲν ξέρεις τίποτα καὶ γιὰ τὰ μάτια, παιδί μου», ξεκολούθησε ἡ γριὰ Ἀγγελίνα· «ἄς ἔβλεπα μιὰ ἀπολαμπίδα φῶς κι ἄς πέθαινα τὴν ἄλλη ἀυγή.»

«Παλιοκούσαλο, τὰ μάτια σου λείψανε», τὴν ἀποπήρε ἡ Τάσω, φουρκισμένη πὺ τῆς ἔκοψε τὴν κουδέντα τῆς μαζί μου.

«Θάρθω καμιά ἄλλη μέρα νὰ σὲ δῶ, θειὰ Ἀγγελίνα», τῆς φώναξα, κοιτάζοντας τὴν Τάσω. «Τί στέκεις ὀρθή;» εἶπα αὐτηνῆς.

«Γιὰ νὰ ψηλώσω», χαμογέλασε.

Ἡ ματιά τῆς ἔλαμπε. Ἐννοίωσα τὸ χέρι μου νὰ θέλει νὰ πλώθει νὰ τὴν τραβήξει. Μὰ τὸ παράθυρο κατὰ τὸ δρόμο εἴτανε ἀνοιχτό θυμήθηκα πῶς μπήκα γιὰ γιατρός στο σπίτι τῆς, μισόπειτὸν τὸν καφέ μου κ' ἔφυγα.

Τὴν ἄλλη μέρα, καθὼς κατέβαινα τὴ σκάλα μου γιὰ νὰ βῶ ἔξω, τὴ βρήκα στὴν πόρτα.

«Καρτερώ νὰ σὲ ρωτήσω πόσες φορές νὰ τρίψω μὲ τὴν ἀλοιφή τῆ βάρβω», μοῦ εἶπε. Καὶ χαμογέλασε.

«Ἦρω? καὶ βράδι», τῆς ἀπάντησα.

Δὲν ἔφυγε. Στάθηκε καὶ μὲ κοίταξε. Εἴταν ἁμφοροὺς ὁ πειρασμός. Τῆς ἀγκάλιασα τὴ μέση. Ἐγυρε πίσω τὸ κεφάλι καὶ μὲ κοίταξε. Τὸ χαμόγελο τῆς σβήστηκε, τὰ χεῖλη τῆς τρέμανε. Ἐκαμα ἓνα κίνημα, μὰ ἀπὸ πᾶνω ἀκουστήκανε πατήματα. Τὴν ἐσπρωξα μέσα κ' ἔτρεξα νὰ βῶ ἀπ' τὴν αὐλόπορτα.

Μοῦ εἶχε γίνει σταλήθθεια πειρασμός. Μὰ ἐγὼ δὲν εἶχα ἔρθει στο χωριὸ γιὰ πειρασμούς· εἶχα ἔρθει γιὰ γιατρός. Οἱ παλιώτεροι γιατροὶ εἶχανε τὰ μάτια τόσα γιὰ νὰ μοῦ βροῦνε κάτι. Ἀρχισα νὰ κάνω γλήγγρα καλὴ πελατεία καὶ φοδόμεονα ἀνίσως μαθεδύτανε πῶς μ' εἶδανε μὲ τὴν Τάσω, θάρτωνα αὐτὸ νὰ μὴ μὲ ξαναμπάσει κανένας σπίτι του. Κ' εἶτσι ἀποφάσισα νὰ λείψω ἀπὸ κάθε πειρασμὸ μαζί τῆς. Ἀπόφευγα καὶ νὰ βῶ στο παράθυρο σὺν καθύτανε στὴν πόρτα τῆς, κι ἔταν τὴν ἀκουγα στο μαγεριὸ μας ἢ στὴ λότηα, ἔφεβγα δίχως νὰ μὲ δεῖ. Ἡ γριὰ Ἀγγελίνα κιάλας εἶχε ἀπελπιστεῖ πιά ἀπὸ τὴ γιατρική μου. Ἡ ἀλοιφή πὺ τῆς εἶχε δώσει δὲν τῆς ἔκαμε καλό. Τῆς ἔγραψα κατιτὶς ἄλλο, δὲν ὠφέλεσε κι αὐτὸ, καὶ δὲ μὲ ξαναφωνάζανε.

Μιὰ μέρα —εἴτανε χινόπωρος, εἶχε τελειώσει ὁ τρύγος κι ὁ μοῦστος ἔβραζε στὴν κάδη κάτω ἀπὸ τὴ λότηα τοῦ σπιτιοῦ μας, μὰ αὐλή, μπασιά, κατώγια βρωμούσανε δλα γλιστερά ἀπ' τίς λάσπες κι ἀπ' τὸ μοῦστο, πὺ εἶχε χυθεῖ ἀπὸ τὸ κουδάλημα Ἡ ψυχοπαῖδα μας δὲν ἔδραζε πέρα μονάχη τῆς τὸ πλύσιμο κ' ἦρθε κ' ἡ Τάσω γιὰ νὰ τὴ βοηθήσει. Τὸ μεσημέρι, σὰ γύριζα νὰ φάω στο σπίτι, τίς βρήκα καὶ τίς δὺ ἔξω στὴν αὐλή μὲ τὰ μεσοφόρια ἀνασηκωμένα ἴσαμε τὰ γόνατα. Ἡ Τάσω τὴ σηκωμένο λίγο πὺ ψηλά, εἶχε ἀκόμα στο κεφάλι τῆς ἓνα λευκὸ μαντήλι μὲ τίς ἀκρες του δεμένες στο λαιμό, καὶ μ' ἓναν τενεκὲ νερὸ στο χέρι κνηγοῦσε τὸ Νικολούλα γύρω ἀπ' τὸ πεζούλι τῆς πορτοκαλιάς, πὺ εἴτανε στὴ μέση τῆς αὐλῆς. Ὁ Νικολούλας πάλι εἶχε στὰ χέρια ἓνα σταφύλι ἀπ' τὰ τῶνυχια τῆς κληματαριάς καὶ τῆς πετοῦσε ράγες, πολεμώντας νὰ τὴν πιτύχει στο πρόσωπο. Δὲ μὲ

καταλάθανε πὺ ρχόμεονα καὶ στάθηκε ἔξω ἀπ' τὴν αὐλόπορτα καὶ τοὺς κοίταξα.

«Μπράβο! Μπράβο!» δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ νὰ μὴ φωνάξω τοῦ Νικολούλα, σὺν εἶδα πῶς μιὰ ράγα πὺ πέταξε βρήκε τὴν Τάσω στο μάγουλο. Μὰ τὴν ἴδια ὥρα, ἐκείνη, τοῦ ἄδειασε κατακέφαλα τὸν τενεκὲ μὲ τὸ νερὸ.

«Δὲ μ' ἀφίν' οὐ διάτανους, μὲ π'ράζ'», γύρισε καὶ μοῦπε ὁ Νικολούλας ντροπιασμένος, ἐνῶ τίναζε τὸ νερὸ ἀπὸ σκοῦφια καὶ μαλλιά. «Ἦγὼ ἦρθα οὐ δόλιους νάν τη βουθήσου, νάν τη κ' ἀλήσου νερὸ». ξεκολούθησε κατακόκκινος.

Ἡ Τάσω τὸν κοίταξε ξεκαρδισμένη ἀπ' τὰ γέλια.

«Γόνε μούσκεφες τὸν ἀνθρώπο», τῆς εἶπα περνώντας ἀπὸ κοντὰ τῆς.

Μὲ κοίταξε καὶ τὰ δόντια τῆς ἀστράψανε.

«Νὰ σοῦ δώσω κ' ἔσένα μιὰ;» μοῦ εἶπε γυρίζοντας τὸν τενεκὲ καταπάνω μου.

Εἶδα πῶς δὲν εἴτανε ὀλοτέλα ἄδειος καὶ βιάστηκα νὰ μπῶ στο σπίτι.

«Ζουρλάθηκε ὀλοτέλα ὁ φτωχός», μοῦ εἶπε, σὺν ἀνέβηκα ἀπάνω, ἢ ἀδεράφῃ μου, πὺ εἶχε δεῖ κ' ἐκείνη τὴ σκηνή ἀπ' τὸ παράθυρο.

«Πάει ὁ δόλιος, δὲν ἔχει πιά μυαλό», εἶπε κι ὁ πατέρας, σὺν ἦρθε πάλι αὐτὴ ἢ κουδέντα στο τραπέζι πὺ τρώγαμε. «Δὲν μποροῦμε πιά νὰ φάμε καλαμπόκι τρυφερό. Θὰ τονὲ δώσω τοῦ δικόλου γιὰ καλὰ.»

«Καὶ τὰ ραζακιά πὺ εἶπες πῶς ἔβαλες τίς προάλλες ἀπάνω ἀπάνω στο κοφίνι, ἐκεῖ θὰ πήγανε», εἶπε ἡ μάνα μου.

«Γελάει μὲ δάφτονε, νὰ τὴν πάρει ἢ ὀργή», ξαναπέ ο πατέρας γελώντας.

Καὶ γελάσαμε ὄλοι. Ὁ Νικολούλας ἐρωτημένος μὲ τὴν Τάσω! Εἴτανε λίγο παράξενο τὸ πρᾶμα.

Ὁ Νικολούλας θάρτανε ἀπάνω κάτω σαχαντάρης. Εἴτανε χρόνια χωροφύλακας κ' εἶχε πάρει τότε κοντὰ τὴν ἀφροσὴ του, ὅταν κάποιος νόμος, ἔκοψε ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ λουφέ τῆς χωροφυλακῆς. Γιὰ εἴκοσι τόσες δραχμὲς τὸ μῆνα νὰ γυρνᾷ νὰ σφάζει κότες καὶ νὰ βασιανίζει τὸν κοσμᾶκη, δὲν τονὲ βαστοῦσε ἢ ψυχή, μὰς ἔλεγε σὰ μὰς διηγύτανε πολλὰ ἄγρια ἄθλα τοῦ σὲ Μωριά καὶ Ροῦμελη, σ' Ἐφτάνησο καὶ Δωδεκάνησα. Ἐπειτα, καθὼς ἔλεγε, δὲ βαστοῦσε νὰ γυρνᾷ ὀλοένα στὴν ξενιτιά. Πευθύμηση νάναι κοντὰ σὺν τῷ ποιο του, νὰ πετιέται στο χωριὸ του ὅποτε τοῦ πονεῖ νὰ βλέπει τὴ μάνα του καὶ τὰ δέρφια του πὺ ζούσανε κει, ἀπάνω στὰ βουνά. «Εἶμαι πονεσιάρης· μὴ μὲ βλέπετε ἔτσι», μοῦ εἶπε μιὰ μέρα πὺ μοῦ διηγύθηκε πῶς ἓνας ὑπομοίραρχος τὸν εἶχε βάλει νὰ δειρεῖ μιὰ γερόντισσα, γιὰ τὴ δὲ μαρτυροῦσε πὺ κρυδύτανε ὁ γιός τῆς, πὺ τὸν κνηγοῦσε τὸ ἀπόσπασμα. Τὴν ἔδειρε δίχως δρεση. Κι ἀλήθεια, ὁ Νικολούλας δὲν εἴταν ἄγριος. Ἄν δὲν εἶχε τὰ στριμμένα μοστάκια καὶ τὴν παλιὰ τριμμένη χωροφυλακιστικὴ στολή, πὺ τὴ φοροῦσε πάντα μὲ τὸ κοντὸ του παντελόνι, δὲ θὰ πίστεθε κανένας πὺ τονὲ γνώριζε πῶς αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶχε βασανίσει κόσμο μὲ τὸ βούρδουλα, μὲ καφτὰ ἀβγά στίς ἀμασκάλες καὶ μὲ ἀγκάθια στὰ νυχοπόδαρα.

Ὅσοι ἀπὸ συνήθεια τοῦ ἄρεσε νὰ διηγῆται πάντα τέτοιες ἱστορίες, τοῦ ἄρεσε νὰ περνᾷ στὸν κόσμο ἀκόμα γιὰ χωροφύλακας. Καὶ γι' αὐτὸ τὸν εἶχε φέροι κιόλας ὁ πατέρας μου, γιὰ σκιάχτρο τῶν τσοπάνηδων ποὺ τοῦ βροκούσανε καὶ τοῦ κλέβανε τὰ σπαρτά στὸν κάμπο. Καὶ καθιλλώνοντας ὁ Νικολούλας τὸν τεκνεφέζικο, τὸ μισόστραβο ψαρή, γύριζε τὰ χωράφια μας ἔξω στὴν ποταμιὰ μὲ τὸν κοντόκανον τὸν γκρά κρεμασμένον πάντα στὸν ὤμο του. Καὶ ρχότανε καὶ μᾶς ἔλεγε πὼς ἔπιασε τὸν ἕναν, πὼς φοβέριξε τὸν ἄλλον, ὅμως παράπονα πὼς ἔδειρε κανέναν δὲν εἶχαν ἔρθει. Μοναχὰ κάνα παιδί ποὺ τὸ τσάκωνε νὰ κόβει ψάνες ἢ κανένα ἀραποσίτι. «Τὰ ξεθέωσα στὸ ξύλο», ἔλεγε γιὰ τὰ παιδιὰ: «ἂν τὸν ξανατσακώσω, θὰ τοῦ σπάσω τὰ πλευρὰ», ἔλεγε σὰν εἶτανε γιὰ κανένα χωριότι, ποὺ τὸν εἶχε πιάσει νὰ βόσκει τὰλογό του στὸ δικό μας τὸ κριθάρι. Ὁ πατέρας μου ἤξερε πὼς ὁ Νικολούλας ἔδερε μόνο ὅσο εἶχε τὸ σταυρὸ στὸ κασκέτο, μὰ τὸ περισσότερο τὸν ἤθελε γιὰ σκιάχτρο ἔτσι μὲ τὰγρια μουστάκια του καὶ τὰ μολυβένια κουμπιὰ τῆς χωροφυλακίστικης στολῆς.

Μὰ τώρα ὁ Νικολούλας τὴν πέταξε ἀποπάνω του τὴ χωροφυλακίστικη στολή καὶ φόρεσε μιὰ κεντισμένη φέρμελη ἔβγαλε καὶ τὸ κοντὸ τὸ παντελόνι καὶ ἔξωσε τὴ φουστανέλα στὴ μέση του. Ἔστριψε τὰ μουστάκια πάντα, μὰ ὅλο καὶ χασομεροῦσε νάβγει μὲ τὸν ψαρή ὄξω στὰ σπαρτά. Πάντα ἔδρισκε ἀφορμὴ νάρχεται μέσα στὸ χωριὸ καὶ ἂν ὁ πατέρας μου δὲν τὸν γκρινιάζε, εἶτανε ἄξιος νὰ μένει: ἄλημέρα στὴν ἀλλόπορτα νὰ ξυστρίζει τὸν ψαρή, ἢ νὰ γυρίζει μὲ τὸ φτιάρι τὸ ἀραποσίτι στὸ κατώγι ἀγνάντια ἀπ' τὴν αὐλή, τῆς Τάσως.

«Θὰ τὰ χαλάσουμε μὲ τὸ Νικολούλα», εἶπε πάλι: ἕνα μεσημέρι ὁ πατέρας μου θυμωμένος: «πάει, δὲ γνοιάζεται γιὰ τίποτα. Ἦ τὸν ἔχω ἢ δὲν τὸν ἔχω, τὸ ἴδιο κάνει.»

«Δὲν τοῦ τὴ δίνουμε νὰ συχάσουμε», εἶπε ἡ μάνα μου.

«Ρωτᾶτε ἂν τότε παίρνει: αὐτὴ;» εἶπε ἡ ἀδερφή μου.

«Ποῦ θὰ βρεῖ τὸν καλύτερο; Δὲ λὲς νὰ φχαριστάει: τὸ θεὸ ποὺ τῆς βρέθηκε; Νὰ μαζεφτε κιόλας;»

Ἡ μάνα μου δὲν εἶπε πιώτερα. Μὰ εἶναι ἀλήθεια πὼς ξαφνίστηκα καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἰδέα πὼς ἡ Τάσω θὰ πάρει τὸ Νικολούλα.

Ὅσοι σὲ λίγες μέρες τὴν κατάφερε ἡ μάνα μου καὶ τὴν ἀρρεβώνιασε μαζί του. Καὶ γλήγορα ἔγινε καὶ ὁ γάμος.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ΑΕΙΛΑ τοῦ βιβλίου ποὺ θὰ μᾶς πῆ τῆς ρωμιοσύνης τὴ φιλοσοφικὴ ἱστορία θὰ εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα στὴ μέθοδο καὶ στὴν κρίση ποὺ θὰ δείξῃ ὁ λυρικός—ὁ κοινωνιολόγος ὁ ποιητής. Καὶ νομίζω μάλιστα πὼς τέτοιο βιβλίο ἀπὸ ἕναν καὶ μόνον δὲ γράφεται—τουλάχιστο ἄμέσως. Θὰ χρειαστοῦν πολλὲς μονογραφίαι πρῶτα, πολλὰ ἔρευνα καὶ φιλοδολεμάτα, προτοῦ ἔρθῃ ὁ καιρὸς νὰ χτιστῇ τὸ γιγαντένιο βιβλίο ποὺ θ' ἀρμονίση μέσα του τίς ὁμορφίαι καὶ τίς ἀλήθειαι τίς μαζεμένες μεριά, μεριά—χεροβολιά, χεροβολιά.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΛΙΓΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΛΙΓΟ ΟΝΕΙΡΟ

Μόλις κρύφτηκε ὁ ἥλιος πίσω ἀπ' τὸ λόφο—ἀπ' τὸ λόφο ποὺ τώρα κατέβηκα—καὶ ἡ Πλάση, τόσο ζωηρὴ καὶ χαρούμενη ποὺ εἶτανε, βρέθηκε ξαφνικὰ χωρὶς σκιὰς καὶ χωρὶς λάμψη, σὰν τὴ ζωὴ ποὺ περνᾷ πεθαιμμένη χωρὶς ἀγάπη, χωρὶς καημὸ . . . Μοναχὰ τὸ βουνὸ τὸ σιωπηλὸ μέσ' στὴ μεγάλη του ἀγκυλιὰ κρύβει τοῦ ἡλίου τὴν ἴσπερη ἀχτίνα, γιατί φοβάται μὴν τὴ χάσῃ τὴν πικραμένη γλῶσσα τοῦ ὑστερου φιλιοῦ. Καὶ ἡ ἀχτίνα ὅλη χαρὰ σκοροπᾷ στὴν κορυφὴ του ἀπάνω τὰ φῶτα τὰ πιὸ ῥόδινα καὶ στὰ λαγαρία μέσα τίς πιὸ μενεξεδένιαι σκιὰς.

Σὲ λίγο σβήστηκε καὶ τὸ βουνό. Σὰ μὲ μετὰξὶ κεντημένα ὀλοτρόγυρα τὰ χρυσὰ χρυσὰ χωράφια φέρουν πνοὴ σανοῦ φρεσκοθερισμένου καὶ ἀπὸ κάπου ἐκεῖ μακριὰ μυρίζῃ στάνη καὶ κοπάδι. Σηκῶνουνται οἱ γαλινοὶ καπνοὶ ἀπάνω ἀπ' τὰ καλύβια καὶ βαρετὰ ξυπλώνουνται στὸν ἀέρα. Ἀφῆσαν οἱ ἄντρες τὴ δουλειὰ. Αὐτοὶ-τροεῖς γυναῖκες βιαστικὲς μὲ τὰ παιδιὰ στὴν ἀγκυλιὰ γυρίζουνε στὸ σπίτι. Κλαῖνε κατσιακίκα ἐκεῖ κοντὰ καὶ ἡ μικρὴ γλυκειὰ φωνὴ γεμάτη ἀπὸ παράπονο ἀθῶο, ξεσκᾷ στὴν ἡρεμὴ σιωπῆ. Βαριὰ πίσω ἀπὸ τὸ δάσος, στὸν οὐρανὸ ἀκόμα γαλανό—ποὺ πῆρε λίγη σκιά σταχτιὰ μονάχα, σηκώνεται τὸ ὀλόχρυσο φεγγάρι ποὺ ὀλοστρόγγυλο μέσ' στὸ θολὸν ἀέρα, τόσο μεγάλο φαίνεται καὶ ὄραιο, ποὺ μοιάζει μὲ καμάρι νὰ σὲ βλέπῃ καὶ νὰ σοῦ δείχνῃ μόνο του τὴν ὁμορφιά ποὺ ἔχει.

Μὰ κεῖ ποὺ σιγὰ περπατοῦσα μὲ τὸ κεφάλι γυρτό, γεμάτο ἄεμβασμοὺς καὶ ὄνειρα—γιατὶ τόσο μακριὰ ἀπ' τὴ ζωὴ ποὺ βρέθηκα, δὲν ἤμπορῶ ἀλλοιῶς νὰ ζήσω παρὰ μὲ ὄνειρα μονάχα—καὶ ποὺ κύτταξα τὸ ὄραιο φεγγάρι καὶ μπροστὰ στὴν τόση ὁμορφιά του, ξεχνοῦσα γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴ μοναξιά μου τὴ μεγάλη—πέρα πάνω στὸν ἄσπρο τὸ δρόμο βιαστικὰ βιαστικὰ, εἶδα νὰ ἔρχεται ἀπ' ἄντικρυ ἕνα σταχτιμικρὸ γαϊδουράκι—τόσο μικρὸ καὶ νόστιμο ποὺ εἶτανε—μ' ἕνα κορίτσι καθισμένο στὸ σαμάρι του ἀπάνω. Πλησίαζε ὀλοένα πιὸ πολὺ καὶ ἄξαφνα βρέθηκε μπροστὰ μου, μὲ κύτταξε μὲ τὰ μεγάλα του τὰ λυπημένα μάτια—σὰν νὰ ἐρχότανε καὶ αὐτὸ ἀπὸ ἕναν κόσμο πιὸ ὄραιο καὶ κούνησε λιγάκι τὰ μεγάλα ταῦτιά του. Κάποιος μοῦ εἶπε «καλησπέρα», καὶ σήκωσα τὰ μάτια καὶ μαγεμένη στάθηκα μεμιὰς. Μὲ τὸ μικρὸ ἀγνὸ προσωπίκι, μὲ τὰ καστανὰ μαλλιά χωρισμένα στὴ μέση πάνω ἀπ' τὸ κάτασπρο, τὸ μαρμαρένιο μετωπάκι, μὲ τὰ λαμπρὰ τὰ γαλανὰ μάτια γεμάτα ἀθωότητα καὶ μυστήριο, καὶ τὸ λυπητερὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια, ποτὲ δὲ θάλεγες πὼς εἶταν χωρική. Σὰν Παναγιὰ προεῖδαφαιλίτισσα, σὰν δραμα

ζωγράφου γεμάτου ὄνειρα, σὺν ὀπτασία ψυχῆς βουτηγμένης στὴ λατρεία τοῦ Ἁγαθοῦ καὶ Ὁραίου — ἔτσι τὴ βλέπω μπροστά μου τὴν ὄραία Μαριώ, τὸ πιὸ ὄμορφο κορίτσι τοῦ χωριοῦ μας, ποὺ μᾶς παράτησε καὶ ποὺ παντρεύτηκε καὶ ποὺ τὴν πήρανε μακριά. Εἶχα καιρὸ νὰ τὴν ἰδῶ. Γιὰ ἕσπερη φορὰ τῆς μίλησα στὸ γάμο, σὺν ντροπιασμένη καὶ χλωμὴ μὲ τάνθη τῆσπρου στὰ μαλλιά, μὲ τὴ λαμπάδα τῆς στὰ χέρια ἀναμμένη, δὲ σήκωσε τὰ μάτια ἀπὸ τὴ γῆ. Καὶ ἕστερα στὸ δειλινό, σὺν ἄφηνε τὸ σπίτι καὶ τὴ μάννα νὰ πῆν νὰ βρῆ ἄλλου ζωή, σὺν τὸ χωριὸ ἀλάκαιο, γυναῖκες, ἄντρες καὶ παιδιά, μὲ κουμπουριές καὶ μὲ βιολιὰ τὴ συνοδέψανε πέρα μακριὰ στὸ δρόμο κάτω, ὅλοι μὲ μάτια γυαλιστά, μὲ πρόσωπα ποὺ καίγανε ἀπ' τὸ κρασί κι ἀπὸ τὸ γλέντι, γελοῦσανε, φωνάζανε καὶ τραγουδοῦσαν — κ' ἐκείνη πήγαινε μπροστά, ντυμένη στὰ κάτασπρα, ἀδιάφορη καὶ κρύα μὲ τὰ χρυσὰ τῆς τὰ φλουριὰ στὸ μέτωπο τριγῆρο, μὲ διακρυσμένα τὰ λαμπρὰ τὰ γαλανὰ τῆς μάτια, μὲ κάτι σὺν ἀποπετρωμένο στὴν ὄψη καὶ τὸ βλέμμα—λὲς καὶ δὲν ἔνοιωθε αὐτὴ τί γίνεται τριγῆρο—μοῦ φάνηκε γιὰ μιὰ στιγμή σὺν κάποια μαρτυρικὴ χριστιανή, ποὺ ξαγριωμένος ὁ λαὸς τὴν πάει γιὰ νὰ τὴν κάψει μεθώντας ἀπὸ πρὶν ἄγριο μεθήσι.

Καὶ τώρα ἄξαφνα τὴν ξαναβλέπω πάλι. Μέσ' στὴν ὀλόχρονη βραδυὰ ποὺ σκόρπιζε γαλήνη, στὸ γαῖδουράκι τὸ σταχτὶ ἀπάνω καθισμένη, μὲ τὸ μικρὸ στὴν ἀγκυλιά, νιογέννητο ἀκόμα, μέσα σὲ χράμι ἀραδωτό, τῷχε σφιχτὰ τυλίξει— καθὼς τὸ κύτταξε μὲ γλῶκα καὶ μὲ ἀγάπη, μ' ἓνα χαμόγελο πονετικὸ στὰ χεῖλια, καθὼς τὰ βλέφαρα ὄχιγανε μενεξεδένιες σκιές ἀπάνω στὰ χλωμὰ τὰ τραβηγμένα μαγουλάκια, μοῦ ἔμοιασε νὰ βλέπω Παναγιά, ποὺ ἔφευγε στὴν ξενιτιά μακριὰ νὰ σώση τὸ Μονάκριβο Παιδί τῆς. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸ κίτρινο μαντήλι γυάλιζαν τὰ χρυσὰ φλουριὰ σὺν ξαγνισμένο τὸ στεφάνι ἀπὸ τὰ ἀγκάθια, ποὺ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸ Γιὸ τὸ φόρεσε ἡ Μητέρα.

Καὶ τὸ μικρὸ τὸ γαῖδουράκι κουνούσε τὰ σταχτιά αὐτιά. Πίσω ἀνέβαινε τὸ φεγγάρι κ' ἔροιχνε πιά σκιές γεμάτες ἀπὸ φῶς. Σὺν ὄνειρο περῶσανε μπροστά μου· μὰ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, τοὺς ἔβλεπα ἀκόμα. Καὶ σὺν ἐγύρισα νὰ ἰδῶ εἶταν μακριὰ στὸ σκοτισμένο δρόμο, μόλις ξεχωρίζανε στὴ σκιά. Καὶ πόνεσα μὲ τὴν καρδιά, σὺν κάτι νᾶχανα πολῦτιμο καὶ ὄραϊο.

ΒΟΥΝΗΣΙΑ

ΑΔΙΓΝΑΤΟ πρᾶμα νὰ γυρεύης νὰ μιμηθῆς Ἄγγλους, Γάλλους, Γερμανούς κι ἀρχαίους Ἑλλήνες, καὶ νὰ μὴν ἔχῃς ὄσση ἀπὸ βαρβαροσύνη, τὴ βαρβαροσύνη ποὺ βλέπει τὰ φανταχτερά τὰ ξένα καὶ σκιάζεται, βλέπει τὰ δικά τῆς καὶ ντρέπεται.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΧΥΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΑ

1.

Νὰ ξεδιψάση λαχταρεὶ τὸ πρωτοβρόχι ὁ κάμπος.
Τὸ σύγγεφο κουβαλητῆς τοῦ ἀγέρα καὶ τῆς μπόρας
στὴ φυλλωσιά τὴν ἰσκιερὴ βιάζεται νὰ ξεσπάση,
σὺν τὸν ἀβάσταχτο καιρὸ τοῦ φτερωμένου στίχου.

2.

Ἄπο μακριὰ κι ἀπὸ ψηλά στάνέμου τὴν πνοὴ
χωράφι ἢ θάλασσα πλατὺ, καλορροημένο μοιάζει.
Κ' ἐγὼ ποὺ νοιώθω τῶρογμα τοῦ πόνου στὴν καρδιά μου,
τοῦ σπόρου τάνθη κι ὁ καρπὸς ἂν ἔρθῃ καλῶς νᾶρθῃ.
Ὅμως θαρρῶ πὸς πιὸ πολὺ μὲ τὸ γιὰλὸ πὸς μοιάζω
τὸ στεῖρο καὶ τὸν ἄκαρπο μὲ πλούσιο σὲ τραγοῦδια.

3.

Τὸ δῖσο μὲ τὴν ἱερὴ σιωπὴ σὺν πέλαιγο βουίζει.
Ναυαγισμένου καραβιοῦ ξεσπείδρια τὰ παννιά,
σὰ σάβανα ἀνεμόδαρτα τὰ φύλλα τὰ πεσιμένα.
Ἄνανθα καὶ θρηνητικὰ τὸν κήπων τὰ κλωνάρια,
ἄνανθος μόν' ὁ Ὑμηττὸς δὲ θὰ φανῆ ποτὲ
μὲ τὴ γλαυκὰ χρωματωσιά τοῦ αἰώνιου μενεξέ.

1910.

ΝΡ. ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΜΕΣ' ΑΠΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΒΥΘΟ

— Οἱ τάφοι δὲ μὲ δέχονται,
μὰ κ' οἱ νεκροὶ φωνάζουν :
Ἐμεῖς δὲ θέλουμε ψυχές
ποὺ βαρβαρναστενάζουν . . .

Εἶταν τὸ ἀγαπημένο τραγοῦδι τοῦ Σκευῆ τοῦ Καραπαντούλα.

Τὸ ἔλεγε μὲ τὴ βραχνή καὶ παθητικὴ φωνή του σὲ λύπες καὶ χαρές, μ' ἀκκουμισμένο πάντα στὸ χέρι τὸ κεφάλι του, σὺν νὰ εἶταν σὲ μαῦρες καὶ βαθεῖες σκέψεις βυθισμένος.

Μπροστά του ἓνα ποτήρι, ρουμπίνι κατακέκκινο κρασάκι ἀφρισμένο σπέρτιζε, κι ἀπάνω ἓνας ἥλιος τὸν ἔλουε μὲ μιὰ εὐλογημένη, θαλπωρὴ ποὺ τοῦ θέρμαινε ἠδονικὰ τὴν παγωμένη βράχη. Κάτι τὸ θερμὸ μέσα του ἀναδεύτηκε, κάτι τὸ χαρμύσυνο ἔνοιωσε στὴν καρδιά του καὶ τὸ βαρὺ κεφάλι του, σὲ κάτι ἄλλους στοχασμοὺς φέρθηκε.

Κάτω στὰ γυμνά του πόδια, κότες μὲ κατακόκκινα λειριά, σὺν ἄνθη κόκκινα ἀπὸ ροδιὰ τοιμπούσανε τὸ νοτισμένο χῶμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ ἀυλή, ροδαλὲς καὶ δυνατὲς οἱ ἄντζες ἑνὸς κοριτσιοῦ, ποὺ ἔπλενε, ξεχώριζαν . . . Ὁ Σκευῆς τὰ κύταξε, σὺν πρώτῃ νὰ τὰ ἔβλεπε φορὰ. Οἱ γάμπες, τερνευ-

τές, άσπρες σαν τὸ γάλα καὶ ροδαλές στρογγυλεύαν-
νε προκλητικά. Τὸ κόκκινο χρῶμα τὸν συνέφερε.

— Κρασί! Κρασί! Ὁ Σκεύης φώναζε.

Χίλια δυὸ παιχνίδια βυσοινὰ καὶ χρυσοκόκκινα
παίζαν οἱ ἀχτίνες, καθὼς πέφτανε καὶ λούζονταν μέ-
σα στὸ γεμάτο τὸ ποτήρι. Ἴριδισμοὶ κ' αἱματωμένες
ἀστραπές ἀπὸ κεῖ μέσα ξεπετιόντανε. Κόκκινα
χρῶματα ντροπῆς καὶ πόθοι φλογισμένοι ἀπὸ τὸν ἥ-
λιο λαμπροκοπούσανε. Ἀκίνητος ὁ Σκεύης, μὲ τὸ κε-
φάλι πάντα στὸ χέρι ἀκκουμπισμένο, μέσ' στὸ πο-
τήρι τώρα ἔδλεπε. Ἀκίνητος κύταζε τὸ βαθυκόκ-
κινο τὸ βάθος πού ζωήρευε τὸ χρῶμα καὶ σκούρωνε
τὰ μαῦρο καὶ πνιγμένο αἶμα, πού ἔτρεχε ἀπὸ βα-
θειὰ «τοῦ θανατᾶ» πληγή.

Ἐμεῖς δὲ θέλουμε ψυχές
πού βαρμυαστενάζουν...

Ὡρα κᾶθησ' ἔτσι.

Καρφωμένα τὰ μάτια μὲ τὰ μεγάλα φρύδια τὰ
ἀγριωπά, στοῦ ποτηριοῦ τὸ λαμπροκόκκινο τὸ πα-
νηγύρι, κάτι ὁ Σκεύης βλοσυρὸς ξεχώριζε...

Στὰ βυσοινὰ παιχνίδια τοῦ ἡλίου, τοῦ ἡλίου
πού τὸ στόλιζε καὶ τὸ λαμπροκοπούσε, ζωὴ ἀλάκιρη
ἀναδεδύονταν κεῖ μέσα! Ὡ πόσα πράματα ξεχώριζε
κεῖ μέσα ὁ Σκεύης! Πόσες χαρές χαμένες καὶ πόσα
σθυσμένα ξαναζωντανεύαν ὄνειρα στὸ πνεῦμα του.
Κόσμος ἀλάκιρος, ἕνας πεθαμμένος κόσμος, ξυπνοῦ-
σε ἀπὸ μέσα του...

Καὶ τώρα νὰ σ' ἐκεῖνο τὸν ἱριδισμό, ζωὴ ἀλά-
κιρη περνάει... Χαρούμενο κ' εὐτυχισμένο ἕνα
παιδάκι, λαμπροστόλιστο καὶ καλοφορεμένο, μὲ κόκ-
κινη ποδίτσα καὶ χρυσὰ κουμπιά, πηγαίνει στὸ
πανηγύρι καὶ ἔρμα σὲ ἔλοπόρφυρες χαρές. Πῶς ἔλα
λάμπουν γύρο του, πῶς ἔλα παίζουν πλημμυρισμέ-
να ἀπὸ χαρά, ὅπως ἡ λουλουδιασμένη πλάση ἀπὸ
ἥλιο...

Καὶ γύρο παραστέκουε ἀγαπητὸς πατέρας καὶ
τρυφερὴ μητέρα καὶ τὸ κυτᾶνε μὲ πόνο στοργικό...
Καὶ πλέει τὸ παιδάκι σὲ ρόδινοὺς ἔριζοντες, σὲ τρι-
ανταφυλλένια πελάγη εὐτυχίας...

Μὰ ξάφνου ἕνα φάντασμα ἐμπρός του βρίσκε-
ται. Ἐνας ἔρημος καὶ κουρελῆς ἀλήτης ἀπέναντί
του στέκει, μὲ ἄγρια μαλλιά καὶ δασωμένα φρύδια,
ἐλεεινὸς καὶ ἄθλιος. Καὶ τρέμει τὸ παιδάκι καὶ τα-
ράζεται γνωρίζοντας τὸν ἑαυτὸ του, πού τόσο κάτω
ξέπεσε. Καὶ τρέμει τὸ παιδάκι καὶ ἡ μαγεία σβύνε-
ται. Καὶ μένει ὁ Σκεύης πάλι μοναχὸς στὸ μαῦρο
τὸ σκοτάδι βυθισμένος, μὲ τὸ ποτήρι του μπροστά...

— Κάπελα, κρασί. Πολλὰ ποτήρια φέρε!

Ἐραδιαστά ἔρχονται τὰ ποτήρια. Ρουφάει καὶ
ἔλο ρουφάει σὰ διψασμένος, σὰ φλογισμένος κάμπος
τῆ δροσιά. Κι' ἔλο στυλώνει μέσα στὸ γεμάτο τὸ

ποτήρι τὰ θολωμένα μάτια του. Καὶ πάλι ἀπὸ τὸ βα-
θυκόκκινο, τὸν ἀχτιδοστόλιστο βυθὸ ἄλλοι κόσμοι
βγαίνουν καὶ ξεπετιῶνται στῆ μνήμη του.

... Τώρα τὸ παιδάκι πού πρὸ ὀλίγου ἔδλεπε,
δὲν ὑπάρχει πιά. Ἐνα παληκαράκι ὀλόδροσο, μὲ
κόκκινα τὰ μάγουλα καὶ πιπεράτα, σὸν ἄλικο γα-
ρύφαλλο, τὰ χεῖλη, περνάει καὶ τρίζει ὁ τόπος πού
περνᾷ. Τρίζει ὁ τόπος, τρίζουν τὰ παράθυρα, μὰ
καὶ κάποιες καρδοῦλες τρίζουν... Πίσω ἀπὸ τὸ
φουντωμένο τὸ βασιλικό, ροδαλὸ σὰ χαραυγὴ καὶ
μεστωμένο σὸν ἀνθισμένη ἀνοιξη. ἕνα κορίτσι τὸν
κρυφοκυτάζει. Τὰ κόκκινα γεράνια τοῦ παραθυριοῦ,
τρέμουνε σὰ νάτὸν χαιρετοῦνε καὶ μωσκοβολισμένο ὁ
βασιλικὸς χαιρετισμὸς τοῦ στέλνει. Στέκεται ὁ Σκεύης
κάτι νὰ εἰπῇ καὶ κάτι νὰ ἀκούσῃ, μὰ ἀπὸ τῆ γω-
νιά, πάλι ἡ τρομάρα πρόβαλε. Εἶναι ὁ ἑαυτὸς του,
ὁ σημερινὸς του ἑαυτὸς, ὁ κουρελῆς κ' ὁ ἔρημος.
Καὶ τρομαγμένο κλείνει τὸ παράθυρο, καὶ χάνεται
ὁ νέος, καὶ χάνεται τὸ ζνεῖρο... Καὶ μένει πάλι
μοναχὸς ὁ Σκεύης μπρὸς στὸ ποτήρι του.

— Κάπελα, κρασί! Κρασί! Κρασί! φέρε κρασί
ἔσο κάπελα μπορέσεις!...

Κι ὁ ταβερνιάρης ἔλο φέρνει.

Καὶ ἀκίνητος ὁ Σκεύης, τὰ μάτια δὲ σγκώνει
ἀπὸ τοῦ γεμάτου ποτηριοῦ τὸ βαθυκόκκινο βυθὸ. Τὰ
βυσοινὰ παιχνίδια τῶν ἀχτίνων τὸν τραβοῦν, τὸ σπι-
θασόλημα τῶ ρουμπινιῶν τὸν πλανεύει.

Ὡ κάτι ἄλλο τώρα βλέπει μέσα κεῖ... Τὸ
παληκαράκι λεβέντης ἄντρας γίνηκε, μὲ κόκκινο ζου-
νάρι στῆ λιγερὴ τῆ μέση του. Στὸ χέρι του κάποια
κοπέλλατριανταφυλλένια κρέμεται, ὀλόξανθη, μὲ μιὰ
κορδέλλα κόκκινη στὰ μαλλιά, σὸν παπαρούνα σ' ἔ-
τοιμοθέριστο σιτάρι. Καὶ ἔλο ἀλλάζουν κόκκινα φιλιὰ,
κόκκινα σὸν πόθος, σὰ λαχτάρεις, φλογερά σὸν τὸν
ἔρωτα... Καὶ ἔλο ἡ Πλάση γύρο λουλουδία πλέ-
κει στῆ γιορτῆ καὶ πορφυρὰ τριαντάφυλλα πετιῶν-
ται ἀπάνω σὲ κλώνους τρυφεροῦς νὰ τοὺς μυρῶσουν.
... Κι' ἀπάνω στῆς ἀγάπης τὸ κορφύωμα καὶ τῆς
χαρᾶς τὸ πανηγύρι, τὸ φάντασμα τὸ γυμνὸ καὶ τὸ
ξυπόλυτο, σὸν, κατάρια τοῦ Θεοῦ καὶ πάλι πρόβαλε
καὶ ἔλο χάθηκαν σὸν ὄνειρο ἀπὸ μπροστά του.

Καὶ πάλι ὁ Σκεύης κουρελῆς ἀπόμεινε στῆ θέ-
ση του.

— Κάπελα, κρασί! ποτήρια πὶς μεγάλα!

Καὶ τὰ ποτήρια ἔλο ἔρχονται... Καὶ νὰ τώρα
μιὰ νυφούλα ὀλόασπρα ντυμένη μὲ πυρωμένη τῆ μορ-
φή ἀπὸ ντροπή, μπροστά του παραστέκει. Κ' ἕνας γλυ-
κομίλητος παπᾶς μὲ χρυσοστόλιστη πόρφυρα, κατα-
κόκκινο κρασί ἀπὸ τὸ ἴδιο ποτήρι τοὺς ποτίζει. Κ'
ἐκεῖ πού θέλουνε νὰ ποῦνε τὸ ἄλικο, τὸ γλυκὸ κρα-
σί, ἡ ἴδια ἄγρια μορφή, μὲ τὰ δασωμένα γένεια, τὰ

κούρευτα μαλλιά και τὸ κατασκαμμένο πρόσωπο, προβάλλει και τὸ πίνει. Καὶ χάνεται ἡ ντροπαλὴ ἢ νύφη, καὶ σβύνουνε τοῦ γάμου οἱ λαμπάδες καὶ χάνεται τὸ ἔραμα καὶ πάλι ὁ Σκεύης μοναχὸς τοῦ ἀπομένει κιντᾶζοντας τὸ γεμάτο τοῦ ποτήρι.

— Κρρρρασί, σοῦ εἶπα κάπελα. Κρασί!

*

Καὶ ἔλο ἔρχονται γεμάτα τὰ ποτήρια. Καὶ σκυμμένος σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ μὲ τὸ βαρὺ καὶ ἀνταριασμένο τοῦ κεφάλι ὁ Σκεύης, ἔλο κάτι μέσα ἔβλεπε . . . Νά τώρα ἄντρας πιά, σ' εὐτυχισμένο σπίτι κάθεται. Μιά κόκκινη καὶ φλοκωτὴ βελόντζα, γλυκὰ τὰ παγωμένα τοῦ ζεσταίνει μέλη του. Ροδομάγουλα παιδάκια χοροπηδοῦν καὶ χαίρουν γῦρο του, καὶ στὴ γωνιᾷ χύτρα, μέσα σὲ φλόγες χρυσοκόκκινες, γαργαλιστὲ, λιχουδιαστὸ τραγοῦδι λέει. Καὶ ἀχνιστὸ τοῦ φέρνει τὸν καφέ μὲ ροδαλὸ χαμόγελο ἢ ἔμορφη γυναίκα του . . . Καὶ σφίγγεται ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνη ἢ καρδούλα τοῦ φτωχοῦ, κ' εὐτυχισμένος πέφτει νὰ κάμη προσευχὴ στὸ Θεό του . . . Καὶ ζάφνου ἢ πόρτα μὲ λυγμοὺς ἀνοίγει τοῦ σπιτιοῦ, καὶ νὰ τὸ τρεμερὸ τὸ φάντασμα, τὸ φάντασμα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀνατριχιαστικὸ, γυμνὸ κι ἀπαίσιον ἐμπρὸς τοῦ ξεπροβάλλει. Κ' ἔλα τότε μὲ μιᾶς σκορπιζονται σὰ θεῖα καταδίχη, καὶ ἔλα ἀπὸ μπροστά του πάλι χάνονται καὶ μένει μόνος ὁ Σκεύης, ἄθλιος καὶ ἔρημος δαχτυλοδειχτούμενος στὸν κόσμον, στὸ ποτήρι τοῦ μπροστά . . .

— Κρασί, κάπελα, κρασί ἓνα βαρέλι!

Καὶ τὰ ποτήρια ἔρχονται ἀρδιαστά κι ὁ Σκεύης ἔλο πίνει. Τώρα σὰ νὰ ζαλιστήκε καὶ καλὰ δὲν ξεχωρίζει τοὺς βρυκόλακες πού βγαίνουν ἀπὸ τὸν κόκκινον τοῦ ποτηριοῦ βυθό. Κάτι τὸ κόκκινον σὰ θυμὸς μπροστά του ἀπλώνεται, κάτι τὸ ἄγριο σὰν καυγᾶς γῦρο του τὸν ἐρεθίζει, κάτι τὸ ἐρυθρὸ καὶ τὸ θερμὸ σὰν αἶμα νοιώθει νὰ τονὲ βρέχη... Καὶ ἔπειτα μιὰ κόκκινη θάλασσα κρασιοῦ, θάλασσα ἀπέραντη γιὰ νὰ πνιγῇ ὁ Σκεύης μέσα, νὰ πνιγῇ καὶ τὴ δυστυχία του . . .

— Κάπελα, κρασί.

Καὶ ἔλο ἔρχεται κρασί. Καὶ ἔλο ἀχόρταστος, σὰν τάφος τὸ ρουφάει. Καὶ πάλι τὰ ἀγριεμένα μάτια του, τὰ ματωμένα μάτια του, μέσα στὸν κόκκινον βυθὸ στυλώνει. Καὶ πάλι ἓνα-ἓνα τῆς παλιᾶς του τῆς ζωῆς δράματα περνοῦν, ναυάγια εὐτυχίας ἀπὸ ματοκυλισμένο πόνου ὠκεανὸ καὶ ἀφρισμένη ἀπελπισίας, ἀνασύρει θάλασσα . . . Καὶ σὲ κάθε περασμένης εὐτυχίας συντριμμα πού βλέπει ἐκεῖ μέσα, τὸ σημερινὸ τὸ μαῦρον φάντασμα, τὸ καρβουνιασμένο κάρβουνο μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀπομένει τέλος.

— Κρασί, σοῦ εἶπα, ταβερνιάρη!

Καὶ ἔλο ὁ Σκεύης πίνει-πίνει, σὰν κάτι νὰ θέλῃ νὰ πνιγῇ μέσα του, κάτι πού περισσότερο φουτώνει. Καὶ ἔρχονται ποτήρια ἀτέλειωτα. Καὶ τὰ φαντάσματα ἔλο καὶ ζωντανεύουνε στὸ θερμασμένο κι ἀναμμένο ἀπὸ τὸ κρασί κεφάλι του. Τώρα ἀνεμογυρίζουνε, σὰ νὰ χρεοῦν γῦρο του ἓναν ἀφάνταστο χορὸ. Χεροπιαστὰ χρεοῦν τ' ἐλόχαρο παιδάκι μὲ τὴν κατακόκκινη ποδιὰ καὶ τὰ χρυσὰ κουμπιά της, τὸ ροδαλὸ κορίτσι μὲ τὰ ἄλικα γεράνια του, ὁ νιὸς μὲ τὸ κόκκινον ζουνάρι καὶ τὰ σὰν πόθους θερμοκόκκινα φιλιὰ, ἢ ντροπαλὴ νυφούλα μπρὸς στὸν παπὰ μὲ τὰ βυσσινὰ τὰ ἄμφια καὶ τὸ ποτήρι τὸ γλυκὸ κρασί, ἢ ροδομάγουλη γυναίκα μὲ τὸ ρόδινο χαμόγελο κ' οἱ κόκκινοι ἀκόμα καὶ ἀγριεμένοι ἀνθρώποι τοῦ αἱματωμένου τοῦ καυγᾶ. Ὅλα χρεοῦν γῦρο του, ἓναν χορὸ ἀνήλεο, πού τονὲ ζαλίζει, τονὲ θαμπώνει, τὸν κάνει νὰ μὴ βλέπῃ πιά τίποτα . . .

Κλονούμενος σὰν ἔλατος ξεριζωμένος, ἐκεῖ πού τὸν καλοῦσαν, ἐκεῖ πού τὸν ἔσερνε τῶν φαντασμάτων ὁ ἐξωτικὸς χορὸς, ἐκεῖ τράβηξε . . . Ἐμπρὸς οἱ κόκκινοι βρυκόλακες καὶ πίσω ἀγκισμαχώντας ὁ Σκεύης ἔλο πήγαινε. Μὲ θολωμένα τὰ μάτια στυλωμένος πιά στὸ ἀπειρο σύρθηκε, σὰ νὰ τὸν τραβούσαν τὰ κόκκινα φαντάσματα, μαζὶ τοὺς νὰ τὸν ἔπαιρναν στὰ πορφυρὰ τὰ βᾶθη των . . .

Ἐκεῖ, πίσ' ἀπ' μιᾶ φράχτη, ξυλιασμένο τὸ πρῶτὸ τονὲ βρήκανε διαβάτες πρῶνιολ.

Ὅλοι τὸν περγελάσανε, τονὲ βρῖσανε πῶς ἔσκασε ἀπὸ τὸ κρασί, «μπεκρούλιακα» τὸν εἶπαν. Ἡ περιφρόνηση κ' ἡ παρεξήγηση τοῦ κόσμου ἀκόμα καὶ στὸν τάφο του τὸν ἀκολούθησε.

Κανεὶς ἔμως δὲν ἔμαθε ἀπὸ τί ὁ Σκεύης ὁ Καραπαντοῦλας πέθανε . . . Κανεὶς δὲν ἔφτασε νὰ καταλάβῃ, τὸν πορφυρὸ τοῦ θάνατο, πού μέσα ἀπὸ βᾶθη ἀναμμένα κατακόκκινα πετάχτηκε, γιὰ νὰ τὸν σύρῃ ἀπὸ τὰ μαλλιά, μέσα στῶν πικρῶν του ἀναμνήσεων τὸ ματωμένο πέλαγος . . .

Ὅχι! Δὲν πέθανε ὁ Σκεύης ἀπὸ τὸ κρασί . . .

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ ἀκόμα στὸ ἀνθος τὸ ἀπλερο. Ἐσο γαριτωμένο κι ἂν βρίζεται, τοῦ ὑποκειμενικοῦ δὲ φτάσαμε ἀκόμα στὸ μέτωμα τῆς ἀντικειμενικῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ κ' ἔχουμε λαμπρὰ καὶ πλούσια αὐτοσχεδιάσματα. ἔχι ἔμως καὶ μελετημένα σιδεροθεμέλιωτα ἔργα ἀπὸ κείνα πού ἀφύρουν τὸς αἰῶνες. Δὲ φτάνει κάτι τι νὰ εἶναι καλὰ ριμμένο ἀνάμεσὸ μας· μᾶς χρειάζονται καὶ τὰ χτισμένα. Τὰ καλοχτισμένα ἔργα εἶναι καὶ τᾶθάνατα.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΕΡΧΟΜΟΥ

Β'.

Και τὸ κινάρι μου γερό και στέρεο θά τὸ χτίσω,
Και στέρεο, γιὰ νὰ μάχεται με τοῦ νεροῦ τὸ σάλιο,
Τὰ ξάρτια θενά πλέξω του και τὰ παννιά θά βάλω
Και μυθικές μεστόκορμες γοργόνες θά σκαλίσω.

Στὸ δασομένο τὸ γυιλό, καινούριος Ὀδυσσεάς,
Θά ἰδροκοπήσω δουλευτής με τὴν ὄρμη τὴν πλάστρα.
Σιμά θά στέκ' ἡ Καλυψώ, Μούσα χαμογελάστρα
Με τὸ βαθύ χαμόγελο κάποιος ποῦ θάρρη Ἰδέας.

Καινούρια Μούσα Καλυψώ κι' ὡς φύγω δὲ θά κλάψῃ
Γυμνή κι' ὀλόρωθῃ θά σταθῇ στ' Ἀλβιωνικό ἀερογιάλι.
Και θά με ἰδῇ νὰ χάνουμαι στὰ μάκρη ἀγάλι ἀγάλι,
Στ' Ἀτλαντιοῦ τὰ πράσινα μάκρη — και δὲ θά κλάψῃ.

Και γώ, παιδί τῆς ξενιτιάς, σάν τοῦ πελάγου ὁ σάλος
Με συνεπάρῃ κ' ἡ πλατεία μ' ἀναταράξῃ δίνη,
Τὴ σκέψη μου σὰ θάλασσα θά νοιώσω, και θά γίνῃ
Και τὸνεϊρό μου ἀψίτερο κι' ὁ πόθος πῶ μεγάλος.

ᾠ, στοὺς πλατιοὺς ὀρίζοντες γιορτές, ὦ βράδια, ὦ μέρες
Κι ὅταν μεσόγειος ἄνεμος ξάμνου χυθῇ, ὦ μεθύσι!
Τὸ ναυτιό μαντήλι μου θενάντιχαρετήσῃ
Λατίνα κίτρινα παννιά κ' ἰσπανικές γαζέρες.

Σάν πρῶτα δὲ θενάρχουμαι με τὸν καιμὸ στὸ στόμα
Και με τὴ δέσησι στὴν καρδιά: μέσα μου θάβῃ κάτι
Και σὰ βρισιά και σὰ θυμός: ὀρθός και πρὸς τὰ πλάτη
Τὰ γαλιανά ἀγναντεύοντας θάναξήτῳ ἓνα χῶμα.

Κι ὄλους τοὺς ξένους τοὺς ῥυθμοὺς θά σβύσω τους ποῦ ἀπάνου
Στὴν ψυχὴ τρέμου και ὀροῦν συρτά, βαριά κι' ἀγάλια,
Τὴ Λόρχεν πιά δὲ θά ζητῶ στοῦ Ῥήνου τ' ἀερογιάλια
Κι' οὔτε και πῶ θά μοίρεται τὸ κλάμα τοῦ Τριστάνου.

Γιατί θά ἠχήσῃ ὁ γνώριμος ἀχός μεσ' στὴν ψυχὴ μου,
Τῆς μάνας μου τὰ γέροστο παλαιόκο τραγοῦδι.
Και πίσω τοῦ παλιοῦ καιροῦ θά φέρῃ ὄλο τὸ χνούδι
Και μιὰ λαχτάρα, τὴν πλατεία λαχτάρα ἀπ' τὴ φυλὴ μου.

ᾠ, πόσο τὸ κινάρι μου γερό και στέρεο πόσο
Θά χτίσω γιὰ νὰ μάχεται και μπόρες και τυφῶνες,
Οἱ μυθικές παρῶξενά θά με κοιτοῦν γοργόνες,
Και γώ, παιδί ἀνυπόμονο, τ' ἄσπρα παννιά θάπλώσω.

Λόντρα.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Οἱ Γάλλοι ἔλαβαν φιλονεικία γιὰ τὴ γλώσσα, και ἐ-
τελείωσε στὴν ἐποχὴ τοῦ Δαλαμφέρτ: τὴν ἔλαβαν οἱ Γερμα-
νοί, και ὁ Ὅπικτς ἔδωσε τὸ παράδειγμα τῆς ἀλήθειας: τὴν
ἔλαβαν οἱ Ἴταλοί, και με νέον πείσμα, ὅπου μήτε τὸ πα-
ράδειγμα τοῦ Ἰψηλότατου Ποιητῆ εἶχε φθάσει γιὰ τότε νὰ
τοὺς καταπέσῃ. Ἠσύχασαν τέλος πάντων, γράφοντας τὴ
γλώσσα τοῦ λαοῦ τους, τὰ σοφὰ ἔθνη, και ἀντὶ ἐκεῖνες οἱ
ἐλεσινές ἀνησυχίες νὰ μᾶς εἶναι παράδειγμα γιὰ νὰ τὶς ἀ-
ποφύγουμε, ἐπέσαμε εἰς χειρότερα σφάλματα.

ΣΟΛΩΜΟΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντάχτης: Ν. Α. ΠΟΡΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, Ἄρ. 11, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα και γιὰ τὴν
Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἔξωτερικό φρ. χρ. 12 1/2.—Γιὰ
τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες συνδρομὲς (3 δρ.
τὴν τρίμηνιά).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἂ
δὲ στέλνει μπροστὰ τὴ συνδρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20.—Τὰ περᾶσινα φύλλα που-
λιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὄλα τὰ κίόσκια, και στὶς ἐπαρ-
χίες στὰ Πρωτοτεία τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

**ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΥΡΙΣΜΟΣ.—ΤΟ ΜΑ-
ΝΙΦΕΣΤΟ.—ΟΧΛΑΓΩΓΙΑ ΚΑΙ ΣΑΝΙΔΑΔΕΣ —
ΑΠΟ ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ.**

ΑΠΕΡΓΙΑ και **μποῦκοταῖς** τὸ εἶπανε τὸ παράξενο
και διασκεδαστικό μέσο ποῦ μεταχειριστήκανε τὰ τρία,
ἐνωμένα τούτῃ τῇ φορᾷ, προσωπικά κόμματα γιὰ νὰ
πολεμήσουνε τὸ Βενιζέλο, μὰ ὁ ἀληθινὸς χαρακτηρισμὸς
τοῦ κόλπου αὐτοῦ εἶναι ἡ «αὐτοκτονία». "Ὅποιος τὸ
πρωτοσοφίστηκε ἀπὸ τοὺς τρεῖς τοὺς θά καρτεροῦσε
πὼς ὁ λαὸς θὰν τᾶχανε, ἴσως και πὼς θ' ἀγρίευσε, ἄμα
θὰ τὴν ἄκουγε τὴν τρορρομερῆ αὐτὴ ἀπόφαση. Μὰ ὁ
λαός, τὸ ἐναντίο, ἔσκασε στὰ γέλια ἄμα τὴν ἄκουσε, γιὰ
γιὰ **μπουρμπουλήθρα τὴν πῆρε. Και τὰ ἐνωμένα κόμ-
ματα, — δὲν τὰ λέμε, βλέπετε, ἐνωμένα βουστάσια —
βγήκανε γελασμένα.**

Ἄκουε ἐκεῖ, καλέ, νὰ μᾶς φοβερίσουν πὼς δὲ θά
κατεβοῦνε στὶς ἐκλογές! Κακὸ ποῦ τὸ πάθαμε! **Κι ἀ-
ληθινά, μεγάλο τὸ κακό, ἀφοῦ ἔτσι μᾶς ἀφαιροῦν τὴν
ἡδονὴν ποῦ θά αἰστανόμαστε μεθαύριο μαυρίζοντάς τους.**

Τὸ καλὸ δμως εἶναι πὼς τὰ ἐνωμένα κόμματα αὐ-
τομαυριστήκανε μόνο γιὰ τὴ μεθαυριανὴ ἐκλογὴ. **Σὰ
γίνει ἐκλογὴ γιὰ τὴν ταχτικὴ Βουλὴ, θά μᾶς ξανακο-
πιᾶσουνε κουνιστὰ και λυγιστὰ γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὴ
γλύκα τῆς μαυρίλας. Ἔτσι τραβᾶνε πάντοτε τὰ πράματα
στον ψεύτικο ντουριά. Σήμερα δὲ θέλεις ἐσὺ, αὔριο δὲ
σὲ θέλουμε μεῖς. Και πάει λέοντας.**

ΛΑΛΗ τρομάρα πάλι με τὸ μανιφέστο τῶν «Αἰτωλοκα-
αρνανων πολιτευτῶν». Οὔτε πολὺ οὔτε λίγο ζητούσανε,
παρὰ νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμο ἡ Αἰτωλοκααρνανία κατὰ τῆς
Ἀθήνας. Τὸ καλὸ εἶναι πὼς ἡ Αἰτωλοκααρνανία **τὴν ξέ-
ρει καλὰ τὴν πολιτικὴν τους ἀλλιώτικα θάχαμε καιμὰ και-
νούρια ἐκστρατεία, ἀλλὰ Θεοδωράκη Γρίβα, και τότε βλα-
στήμα τα.**

ΟΙ διαμαρτυρίες τῶν «Αιτωλοκαρνανίων πολιτευτῶν» κατὰ τοῦ «ὄχλου τῶν Ἀθηνῶν» δὲν εἶναι μόνο κομικῆς, εἶναι κι ἀνακόλουθες, καθὼς τοὺς τὰπόδειξε τετραγωνικὰ ὁ πρόεδρος τῶν συντεχνιῶν κ. Παπαϊωάννου (Αἰτωλὸς ὁ ἀνήρ) μὲ κάτι φρόνιμα λόγια του στὴν «Ἀκρόπολη».

Οἱ χτεσινοὶ «ὄχλαγογοὶ» εἶναι οἱ προχτεσινοὶ «σανιδάδες». Καὶ τοὺς Σανιδάδες, ἐκείνοὺς δηλ. ποὺ παίρνανε τὶς σανίδες κι ἀνεβάζανε τὸ μακαρίτη Δεληγιάννη στὴν Ἐξουσία, δὲν τοὺς δημιούργησε ὁ Βενιζέλος· τοὺς δημιούργησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι «Αἰτωλοκαρνανῆες πολιτευταὶ» μαζί μὲ τοὺς ἄλλους, τοὺς σημερινούς «ἀντιοχλαγωγικούς» συντρόφους του, ὅταν τύχαινε νάβαι Δεληγιαννικοὶ ἢ Θεοτοκικοὶ καὶ νὰ ζητάνε νἀνεβάσουν τὸν ἀρχηγό τους στὴν Ἐξουσία μὲ κάθε ἀντικοινοβουλευτικὸ μέσο.

Σήμερα λοιπὸν ὄλ' οἱ παλιοί, κ' οἱ «Αἰτωλοκαρνανῆες πολιτευταὶ» μαζί τους, γεύονται τοὺς γλυκοὺς καρπούς τῆς τίμιας ἐργασίας τους.

★

•ΤΡΙΑ εἶναι τὰ σημεῖα τοῦ προγράμματος τῶν Φιλελευθέρων, ποὺ ἤμποροῦν νὰ δώσουν τὸν τόνον εἰς ὀρισμένης, σαφεῖς κατευθύνσεις τῆς πολιτικῆς ἐνὸς κοινοβουλευτικοῦ κόμματος.

•Ὅχι «ἀφογος στάσις», ἀλλ' ἐπιδίωξις εἰρηνικῆς συμβίωσης μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν τοῦ Αἵμου.

•Προστασία τῶν Προλεταρίων ἀγρῶν καὶ πόλεων ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν κερδῶν τοῦ Κεφαλαίου.

•Τέλος εἰσαγωγή «ἀληθινῆς» λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, πάταγμα διὰ τοῦ σχολείου τῆς καθαρεύουσας, ἢ ὅποια, ὅπως λέγει ὁ Wackernagel, φκιάνει ἀπὸ αἰῶνων ἤδη χάρτινα μυαλά, ξυλένια μυαλά στὴν Ἑλλάδα.»

Αὐτὰ τὰ σωστά πράγματα τὰ διαβάσαμε σ' ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Τριανταφυλλοπούλου, ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ προχτεσινὸ φύλλο τοῦ «Κοινωνισμοῦ» (ἀριθ. 31, σελ. 1) μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Ἐκκλήσις πρὸς τὸν λαόν». Ὁ κ. Τριανταφυλλόπουλος ἔχει σπουδάσει στὴ Γερμανία πολιτικῆς ἐπιστήμης, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἰδρυτῆς τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἐταιρίας» καὶ ὑποψήφιος βουλευτῆς μεθαύριο στὸ Βενιζελικὸ σὺνδυασμὸ τῆς Αἰτωλοκαρνανίας. Ὅσο περσότεροι τέτιοι ἀληθινὰ «νέοι ἄντρες» βρίσκονται σιμὰ στὸ Βενιζέλο, τόσο πιὸ σίγουρη καὶ πιὸ γλήγορη θάβαι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἀγῶνα του.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Πρόσκληση

Προσκαλοῦνται τὰ μέλη τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιάς» σὲ ταχτικὴ συνεδρίαση τὴν Κυριακῆ, 26 τοῦ Ὀχτ. 2 μ.μ.—δρόμος Βαλτετσίου, 1.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΠΑΛΛΗ

Σμύρνη, 12. 10. 1910

Μεγάλε καὶ Σεβαστέ μου κύριε Πάλλη,

Μὲ λαχτάρα ἔλαβα τὸ γράμμα Σας καθὼς καὶ τὰ τρία βιβλία καὶ Σᾶς ἐφαριστῶ πάρα πολύ.

Βιβλίο Σας ὅτα λάβω λές καὶ τὸν κόσμονόλο μοῦ χαρίζεις, μήτε νὰ φάω θέλω μήτε νὰ κοιμηθῶ, μόνο νὰ τὸ διαβάζω, νὰ τὸ αἰστανουμι καὶ νὰ τὸ θαμάζω... Στὸ δελταράκι Σᾶς παρακαλοῦσα νὰ μοῦ στείλετε ἓνα Ἡλιοφάγγαρο καθὼς κ' ἓνα Βαγγέλιο, καὶ Σᾶς ἱκέτεβα νὰ γράψετε δυὸ λόγια στὸ Βαγγέλιο γιὰ νὰ τὸ ἔχω κειμήλιο ἱερότερο.

Φιλόντης τὸ δεξί Σας χέρι

Σᾶς φαριστῶ

Υ. Γ. Σωστός, πρᾶχτικός, ὠραῖος, σώστης μοῦ φαίνεται ὁ τονισμός Σας. Λαχταρῶ νὰ Σᾶς ἀκλουθῆσω, μάλιστα γιὰ λίγους μῆνες ἔγραφα καὶ γὼ τονίζοντας μόνο μὲ μιὰ ὀξεῖα, καὶ τώρα μόλις βασιτιέμαι νὰ μὴ Σᾶς ἀκλουθῆσω. Μὲ βαστᾶ ἡ ἀκόλουθη σκέψη. Ὅσο, λέω, ἡ ρωμαϊκὴ ὀρθογραφία συμφωνεῖ περισσότερο μὲ τὴν ὀρθογραφία τῆς καθαρεύουσας, τόσο ἐφκολώτερα οἱ καθαρεβουσιάνοι θὰ συνηθίσουν νὰ διαβάζουνε ρωμαῖκα κι ἀνοιωθα κι ἄθελα θὰ γράφουνε καὶ ρωμαῖκα. Ὅλες οἱ ἐφημερίδες βάζουνε ρωμαῖκα, καμιά ὅμως δὲ γράφει «ἀφτὸς» μὲ φ, μήτε ὁ Νουμάς!!! ὑποθέτω γιὰ δυὸ αἰτίες· ἐπειδὴ πολὺ χτυπᾶ στὸ μάτι, κ' ἐπειδὴ πέφτει δύσκολο σ' ἓνανε ποὺ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ γράφει καὶ καθαρεύουσα, τὴ μιὰ στιγμὴ νὰ γράφει «ἀφτὸς» καὶ τὴν ἄλλη «αὐτὸς»: συμπεραίνω λοιπὸν πόσο πιὸ δύσκολο θὰ εἶναι ἡ πέννα τοῦ πάει μοναχῆ τῆς τὴ μιὰ στιγμὴ νὰ βάζει σωρὸ τόνους καὶ τὴν ἄλλη στιγμὴ μόνον ἓνανε. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἴσως εἶναι καλὸ νὰ γίνε μιὰν ἀρχὴ ἐνὸς τονισμοῦ τῆς ἀθροπιᾶς, ἀρχὴ μάλιστα ἀπὸ λόγου Σας.

Ἄν πιστέβω πιὸ σωστά καὶ πιὸ ὠραῖα νὰ μπορέσει κανεὶς νὰ μεταφράσει τὴ λέξη «ἀντρέσσα» ἀπὸ «κατατόπι», ἀριστούργημα ποὺ μόνο ἀληθινὸ τζένιο μπορεῖ νὰ τὸ πιτύχει. Ὅμως ἡ λέξη «ἀντρέσσα», δόστε μου τὴν ἄδεια νὰ πῶ, εἶναι πολὺ γνωστὴ στὴ Ρωμιοσύνη. Ὅλοι κοντὰ ὅσοι ἀλληλογράφουνε τὴ γνωρίζουνε· εἶναι καὶ διεθνικὴ, ἀκούεται καὶ τὸ ρῆμα «ἀντρεσσάρω.» Μὲ τῶραῖο «κατατόπι» γίνεται προηγούμενο· ἄβριο ἄλλη ξένη λέξη καινούρια καὶ χρησιμὴ θὰ μᾶς κάμει νὰ διστάζουμε ἀν πρέπει νὰ τὴ γράψουμε ἢ ὄχι. Μὰ τὸ πιὸ νόστιμο εἶναι, καθὼς ξέρετε, πὼς γιὰ μᾶς τοὺς ρωμιούς ἡ ἀντρέσσα καινούρια λέξη δὲν εἶναι, ἀναφέρεται στὴν Πανδώρα γιὰ δημοτικὴ ἀπὸ τὰ 1866 (Τῶμος

ΙΖ'. σελ. 222). Τὰ γράφω ἀφ'αυτά, Μεγάλε και Σεβαστέ μου Κίριε Πάλλη, γιατί δὲν ξέρω πὼς καλῆτερα νὰ δεῖξω τὸ σέβας, τὴν ἀφοσίωση και τὴν ἀγάπη τοῦ Σᾶς ἔχω.

Σᾶς προσκυνῶ.

Ὁ κ. Πάλλης ἔλαβε και τὸ ἀκόλουθο γράμμα :

..... τὴν 15 Ἰουνίου 1910

Πολύτιμε και σεβαστέ συμπατριώτη μας

κύρ Ἀλέξαντρε Πάλλη,

Στὸ Λίβεργουί.

Μετὰ τοὺς προσκυνισμοὺς μας τοὺς ταπεινοὺς ἐρωτοῦμε και εὐχόμεστε στὸν Θεὸν γιὰ τὴν ὑγεία σας και τῆς φραμιλιᾶς ὡς πάντα νὰ εἶστε καλά και νάκοῦμε τὸ καλὸ τῆνομα τοῦ μᾶς τιμᾶει ὅλη τὴν Ἀρβανιτιὰ σ' ἓνα τόσο πολιτισμένο μέρος σὰν τὴν Ἀγγλία.

Ὁ ἀγαπητός μας συγχωριανὸς κύριος ** μᾶς ἔστειλε προχτὲς ἐννιά(9) χιάρτες λινοδεμένους τοῦ τοίχου γιὰ τὸ φτωχὸ σκολιὸ μας. Δὲν ξέρετε, σεβαστέ κύρ Ἀλέξαντρε Πάλλη, πόση χαρὰ πήραμε ὅπου εὐρέθηκε ἓνας πολυτιμημένος Ἀρβανίτης στὰ ξένα νὰ θυμηθῆ τὸ φτωχὸ σκολιὸ μας ὅπου τὰ φτωχὰ παιδιὰ μας μαθαίνουνε λίγα γράμματα γιὰ τὴ ζήση τους και θὰ βλογοῦνε κάθε μέρα τὸ τιμημένο ὄνομά σας. Στους χάρτες σας ἀπάνω γράψαμε αὐτὰ : δῶρο τοῦ κύρ Ἀλέξαντρου Πάλλη, τοῦ μεγάλου πατριώτη μας. Ὁ Παππᾶς μας προχτὲς Κυριακῇ στίς 13 Ἰουνίου ἔκανε δοξολογία γιὰ τὴν ὑγεία σας και τῆς φραμιλιᾶς σας. Καὶ πάντα τοῦ Ἁγίου Ἀλεξίου θὰ κάνουμε δοξολογία ταχτική.

Ταῦτα και σᾶς εὐχαριστοῦμε καρδιακά.

Προθυμότετοι δούλοι τῆς ἀφεντιᾶς Σας,

Οἱ Μουχαροδημογέροντες τοῦ χωριοῦ . . .

Ὁ πρὸς Θεὸν εὐχέτης Παππᾶς . . .

Και διὸ σφραγίδες : τοῦ χωριοῦ ἢ ταύρικη, και τῆς Ἐκκλησίας.

ΓΑΛΛΟΑΓΓΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

(8, Ὀδὸς Σταδίου.— Ἀνωθεν Ἐστιατορίου Ἀβέρωφ)

Pierre Baudry-Egerton Duckworth

Ἡ Γαλλοαγγλικὴ Σχολὴ εἰδοποιεῖ τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν τῶν διαφόρων Σχολείων ὅτι, ἐκτός τῶν ἤδη λειτουργούντων ἐσπερινῶν τμημάτων, θέλει καταρτίσει ἀπὸ 4—6 μ.μ. καθ' ἑκάστην *πρακτικὰ* τμήματα Γαλλικῶν και Ἀγγλικῶν ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς νέους. Διὰ τάξεις τῶν δέκα τὸ πολὺ μαθητῶν Ἀρ. 6 μηνιαίως. Ἀρ. 10 διὰ τὰς δύο γλώσσας. Δίδονται και ἰδιαίτεροι παραδόσεις.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.—Νόστιμα τὰ γράφει ὁ «Διαβάτης» (κ. Ι. Κοντυλάκης) στὸ «Ἐμπρὸς» (15 Ὀχτ.) γιὰ τοὺς Ρωμοὺς ποὺ μεταξὺ τους «δὲν ἀλληλογραφοῦν ἑλληνιστί, διὰ τὴν φόβον τῶν . . . ἀνορθογραφῶν.» Κι ἂν ἀκόμα γράψουν ἑλληνικά, τὰ «γράφουν» δυσαναγνώστως διὰ νὰ συγκαλύπτουν τὰς εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἀμφιβολίας. Ἀλλὰ και ἔτσι ἢ ἔτσι ἐμιλοῦν ξένας γλώσσας, ἐκ ξενομανίας και ἐπιδειξέως περιφρονητικῆς διὰ τὴν μητρικὴν των γλώσσαν, δὲν πταῖουν ἔσον ἐκεῖνοι οἱ ἔποιοι παρουσιάζονται ὡς θεσμοφύλακες τῆς ἡμετέρας γλώσσης και φανατικοὶ τῶν πατρίων τηρηταί. Αὐτοὶ ἐδημιούργησαν τὴν αὐτοπεριφρόνησιν ταύτην, ἧτις ἀληθῶς ἀποτελεῖ ἀξιοθρήνητον σύμπτωμα εἰς τὸν νεοελληνικὸν χαρακτήρα. Διότι ἔταν κηρύττουσιν και ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ γλῶσσα τὴν ὁποῖαν λαλοῦμεν ἔλοι οἱ Ἕλληνες μὲ μικρὰς τινὰς διαφορὰς λέξεων και τύπων, εἶνε χυδαῖα και βάρβαρος και τῆς δουλείας ἀποκύημα, δὲν πρέπει ν' ἀποροῦν ἔτι, συμφώνως πρὸς τὸ κήρυγμά των, τινὲς τῶν Ἑλλήνων και τῶν Ἑλληνίδων τὴν ἀποφεύγουν, προτιμώντες νὰ συνδιαλέγωνται εἰς μίαν ξένην γλῶσσαν. Διότι νὰ λαλοῦν τὴν ἀρχαίαν Ἀττικὴν, εἶνε ἀδύνατον, νὰ μεταχειρίζονται δὲ λαλοῦντες τὴν καθαρῆουσαν, ἔπως γράφεται, δὲν εἶνε εὐκόλον, οὔτε ἔχουν πολλοὶ τὴν τόλμην νὰ λέγουν «μεταβαίνω εἰς τὸν οἶκόν μου», ἀντὶ «πηγαίνω εἰς τὸ σπίτι μου». Μόνον ὁ μακαρίτης Φλογαίτης, καθ' ἔσον ἐγὼ γνωρίζω, εἶχε τὴν τόλμην ταύτην και τὴν εὐχέρειαν. Μίαν ἡμέραν τὸν ἤκουσα νὰ λέγη ὅτι ἐδελήνησε μὲ ὠά.

«Οἱ ἄλλοι ὅμως, και ἂν γνωρίζουν, δὲν ἔχουν τὸ θάρρος νὰ λέγουν τὰ αὐτὰ ὠά νομίζουσιν και πολὺ δικαίως ὅτι γίνονται ἀστεῖοι. Ἀλλὰ πάλιν ἂν ἐμιλοῦν τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν κινδυνεύουσιν νὰ θεωρηθοῦν χυδαῖοι. Λοιπὸν τί νὰ κάμουν μεταξὺ τῶν κινδύνων, τῆς προστυχίας και τοῦ γελοίου; Προτιμοῦν νὰ μεταχειρίζονται μίαν ξένην γλῶσσαν. Ἴδού, κατὰ τὴν γνώμην μου, πῶς ἐγεννήθη και ἐνισχύθη ἡ γλωσσικὴ μας ξενομανία. Ἐπάρχουν βέβαια και ἄλλοι τινὲς συντελεσταί, ἀλλ' ὁ κυριώτερος εἶνε ὁ ἀνωτέρω, κατὰ τὴν κρίσιν μου.»

Αὐτὰ λέει ὁ «Διαβάτης» μὲ τὴ γλῶσσα ποὺ σιχαίνεται: κι ὁ ἴδιος. Μᾶς θύμισε ὅμως μὲ τὰ γραφόμενά του τὸ Ζαχαρία τὸν Παπαντωνίου, ποὺ ἓνα βράδι, πρὶν ἀπὸ χρόνια, ξεκαρδισμένος ἦρθε νὰ δηγηθῆ σ' ἓναν κύκλο φιλικό :

— Εἶδα, παιδιά, τὸ Φλογαίτη κ' ἔτρωγε κουλούρι. Καὶ ξέρετε τί μοῦ εἶπε : «Ἐξελθὼν τοῦ οἴκου μου, ἠσθάνθητι νυγμούς τινὰς πείνης. Παρατυχῶν δὲ κολλυριοπώλης τις, ἐκάλεσα αὐτὸν και ἠγόρασα κολλυρίον τι. Φαγὼν δὲ αὐτό, κατήνυσά πως τοὺς νυγμούς . . .»

ΣΤΟ «Σκρίπ» τῆς Κεριακῆς (17 Ὀχτ.) εἶδαμε και τὴν προκήρυξιν τοῦ «Λογοτεχνικοῦ Συνδέσμου», ποὺ τὴ δήλωσιν γιὰ τὴν ἴδρυσή του τυπώσαμε στὸ περασμένο φύλλο. «Ὁ Σκοπὸς μας» ἔχει ἐπιγραφὴ τῆς ἢ προκήρυξιν — γραμμῆν, καθὼς μαθαίνουμε

από το φίλο 'Ηλία Βουτιερίδη—και ο σκοπός τους είναι και σκοπός κάθε αληθινού λογοτέχνη και καλλιτέχνη. Σ' ένα της δμως παράγραφο μιλάει και για το γλωσσικό ζήτημα :

«'Ο «Λογοτεχνικός Σύνδεσμος» δὲν ἔ' ἀσχοληθῆ με τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Βέβαια, ἔπρεπε νὰ βασιλευῆ στὴν ἐργασίαν του μιὰ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ γλῶσσά μας βρίσκεται πὲ μεταδατικὴν κατάστασιν, ἀφίνει τὸ ζήτημα αὐτὸ κατὰ μέρος και ἀφιερώνει ὅλην τὴν προσοχὴν του στὴν *οικέψιν* και στὸ *αἰσθημα*. Τὴν σκέψιν του και τὸ αἰσθημά του εἶνε ἐλεύθερος καθέννας νὰ τὰ λέγῃ με ὅποιον τρόπον θέλει.»

ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ.—Νὰ τὸ πιστέψουμε ; νὰ μὴν τὸ πιστέψουμε ; Μὰ νὰ τί γράφει ὁ «Ταχυδρόμος» τῆς 8 τοῦ 'Οχτ. γιὰ τὸ γνωστὸ μας σχολικὸ ζήτημα: — «Τὸ ὑπὸ τῆς ἀνηκούστου θρασυτήτος τῶν ἐκχυδαϊστών τῆς γλώσσης ἐν μέσῳ Πέραν δημιουργηθὲν ζήτημα ἐπασχολεῖ ἤδη και τοὺς ἐν τῷ 'Εθνικῷ Κέντρῳ, χθὲς δὲ ἡ 'Ι. Σύνοδος, μετ' ἀγανακτικῆς ἐξεγερθεῖσα ἐπὶ τῷ καταπληκτικῷ τολμήματι, ἐψήφισε πρακτικὸν καταδικάζον αὐστηρῶς τὴν ἐγκληματικὴν ἀπόπειραν. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο παρεπέμφθη εἰς τὸ Μ. Συμβούλιον, τὸ ὅποιον και θὰ συσκεφθῆ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων. Πληροφορούμεθα δὲ ἐπὶ πλέον, ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιώτης, καλέσασα τὸν ἐπόπτην τῶν σχολῶν, ἐξέφρασε τὴν μεγάλην αὐτῆς ἀπορίαν και λύπην διὰ τὰ διαπρατόμενα και συνέστησεν ὅπως ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος και ἡ Κεντρ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἄλλ' ἡ ἀπολύμανσις πρέπει νὰ διενεργηθῆ αὐστηρῶς και ἐντὸς τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἐφαρτυτικοῦ σώματος· διότι και εἰς αὐτὸ ἔχωσε τὴν εὐράν του τὸ τέρας τῆς μαλλιαροσύνης, ὅπως ἐξέτεινε τοὺς πλοκάμους του και εἰς ἄλλα σωματεῖα. Οἱ ὑπονομευταὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης βγαίνουσιν ἐπὶ προδιαγεγραμμένου σχεδίου, τείνοντες νὰ καταλάβωσι τὰς ἐπικαίρους θέσεις, ἐπόθεν ἐλπίζουσιν ἀσφαλῆστερον νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὸ ἀνάσιον αὐτῶν ἔργον. Εἰς τὰ τεχνάσματα ταῦτα ἀνάγκη ἀπαξ διὰ παντὸς νὰ τεθῆ φραγμὸς ἀνυπέροβλητος», κτλ. κτλ.

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ.— Στὴν πολιτικὴ «Πρόδος» (26 Σεπτ.), με τὸν τίτλο «Ἐν βλέμμα εἰς τὴν Κ. Μ. Ἀσίαν», τυπώθηκε τελευταία μιὰ μελέτη τοῦ δημοσιογράφου κ. Δανιηλίδη, ποῦ ἀληθινὰ και πιστὰ ζωγραφίζει τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου και τῆς παιδείας στὴν Ἀνατολή. Γιὰ τὸν κλήρο βγάζει τὸ συμπέρασμα πὸς «εἶναι ἀνίκανος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑψηλὴν του ἀποστολήν», και πὸς θὰ παρασυρθοῦνε σὲ χάος οἱ Ἀνατολίτες, ἂν περιμένουν ἀκόμα ἀπὸ τὸν κλήρο τὴν παιδευτικὴ τους ἀνάθρωση, ὅπως κάμανε ὡς τώρα.

«Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἀνάθρωσις, λέει ὁ κ. Δ., δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον με νέους παράγοντας.» Καὶ περιγράφει με ζωηρὰ χρώματα τὰ βρωμισμένα ἐρείπια ποῦ χρησιμεύουνε γιὰ σχολεῖα στὶς ἐπαρχίαις Καισάρειας και Κόνιας, μπρὸς κείς τὰς μεγαλοπρεπεῖς, πλουσιωτάτας και ὑπερφορτωμένας ἀπὸ κοσμημάτων ἐκκλησίας.» Στὴν Ἀνατολὴ «δὲν ὑπάρχουν δημο-

τικὰ σχολεῖα, ὅπως δὲν ὑπάρχουν και δημοδιδάσκαλοι και διδασκαλισταί», παρὰ κατὶ *κλασσικὰ ἡμιγυμνάσια*, ποῦ σκοπὸ τους ἔχουν «νὰ ἀναδείξουν τροφίμους διὰ σχολαστικὰ γυμνάσια». Καὶ δασκάλοι, ποιοί ; «Ἄνδρες ἀνίκανοι διὰ πᾶσαν ἐργασίαν, ἡ νέοι ἀπελπισμένοι ἀπὸ τὸ μέλλον των τόσο πολὺ, ὥστε νὰ θεωροῦν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς διότι πέρνουν ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῆς σχολῆς ἐπτὰ ἢ δέκα λίρας ἐτησίως. Τοὺς διορίζει πάντοτε κανέννας τσορμπατζῆς ἔφρορος ἢ ἡ εὐνοῖα τοῦ διευθυντοῦ. Τί νὰ διδάξουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ; Ἐνα πράγμα ποῦ εἶναι και πολὺ σπουδαῖον : Ὅτι εἶναι κουταμάρα μεγάλη τὸ νὰ φῆγῃ κανεὶς τὸ σπῆτι του, τὰ δέλφια του, τὰ μπέλια, τὰ ρυάκια και τὰ βουνά, και νὰ κλεισθῆ ἐκεῖ μέσα . . .»

Ἔτσι ξεφτίζονε ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον οἱ τουρκόφωνοι μαθητὲς, κ: ἀπὸ τοὺς 150 ἢ 200 τῆς πρώτης δὲ μένουνε στὴν τρίτη και τὴν τέταρτη τάξη παρὰ 40 ἢ 30. Καὶ τελειοῦνται 7 ὡς 15 τὸ πολὺ. «Και αὐτοὶ πάλιν νέοι χωρὶς ζωὴν και νεῦρα, χωρὶς ὄνειρα και ιδεώδη. Ἀμόρφωτοι και ἐστερημένοι πάσης ἀναπτύξεως, δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπαίτησιν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τους. Μετὰ ἐπταετῆ διδασκαλίαν δὲν μποροῦν νὰ ὁμιλήσουν τὴν ἐλληνικὴν, οὔτε νὰ ἐπιφωλεθθοῦν ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ποῦ ξέρουν, ἢ τὰ γαλλικὰ ποῦ παρεδόθησαν.»

Θὰ ρωτήσετε, τί γίνονται οἱ ἄλλοι 150 ἢ 180 ποῦ φύγανε νωρὶς ἀπὸ τὸ ἐλληνικὰ μας σχολεῖα ; «Ἄλλους θὰ βρῆτε εἰς τὰ Ἰησουϊτικὰ και ἄλλους εἰς τὰ προπαγανδιστικὰ προτεσταντικὰ σχολεῖα», τοὺς περισσότερους δμως θὰ τοὺς δεῖτε παραγίους σὲ μαγαζιά και σὲ τέχνες, στὸν τόπον τους ἢ στὴν Πόλη. Καὶ πάλι καλά αὐτοί, κύριε Δανιηλίδη ! Γιατί ὅσοι τελειώσουνε τὸ σχολεῖο, βγαίνουνε ἀνίκανοι γιὰ κάθε δουλειά, ὅπως σοῦ δηγγήθηκε ὁ δύστηνος ἐκεῖνος πατέρας γιὰ τὸ γιό του, ποῦ, «ὄταν ἀπεφοίτησε με Ἄριστα ἀπὸ τὴν ἀστικὴν σχολὴν δὲν εἴξευρεν οὔτε ἐλληνικὰ, οὔτε τουρκικὰ, οὔτε γαλλικὰ· ἔγραφε μόνον κατὶ συνθέσεις ποῦ ἐφαίνοντο πολὺ ἀνόητοι, ἀφοῦ δὲν ἔλεγαν τίποτε». Κ' ἔτσι ὁ ἴδιος πατέρας ἔστειλε τὸ μικρότερό του παιδί στὸ Ἰησουϊτικὸ σχολεῖο, γιατί βγαίνοντας ἀπὸ κεί «θὰ εὔρημιαν θέσιν ἐπικερδῆ, και θὰ μπορῆ νὰ μᾶς βοηθῆ ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἀνάγκην μας . . .»

Μαῦρα βλέπει τὰ μέλλοντα ὁ κ. Δ. ἄμα οἱ ὄχτροι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνοίχτουνε περισσότερα στὸν ἀγῶνα τους και «ζητήσουνε διὰ λαϊκῶν και προοδευτικῶν σχολείων νὰ ἀποκαταστήσουν τοὺς ἐδῶ κ' ἐκεῖ φυτοζωοῦντας νέους μας και ρίψουν οὕτω εἰς παντελεῖ ἀφάνειαν τὰ σχολεῖα τῶν ἐλληνορθόδοξων κοινοτήτων.»

Μὰ γιατί βγαίνουν ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα οἱ Ἀνατολίτες δίχως νὰ ξέρουνε τὴν ἐλληνικὴ γλώσσα ;—Νὰ πῶς τὸ ξηγάει παρακάτω ὁ κ. Δανιηλίδης:

Νὰ μὴ νομίση κανεὶς ποτέ, πὸς με αὐτὰ ἔχει πλήρη εἰκόνα τῆς νέκρας εἰς τὴν ὁποῖαν καταδικάζομεν ἑαυτοὺς, μὴ ἀποσπώμενοι ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ

ἀπαισίου Σχολαστικισμοῦ.

Ὁ κακὸς αὐτὸς δαίμων τοῦ Ἑλληνισμοῦ μᾶς ἔκαιε νὰ τυφλώττωμεν πρὸς τὸ παρὸν ἢ νὰ ἀδιαφορῶμεν διὰ τὸ μέλλον. Μᾶς συνείθισε ἀπὸ μικροῦς νὰ ἀντιτείνωμεν ἓνα παιδικὸν πείσμα καὶ μίαν ἄλογον συντηρητικότητά κατὰ τῆς ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων, ὅταν ἢ φρίσις, εὐεργετική, ζητεῖ νὰ μεταβίβῃ, νὰ ἀνακαινίσῃ τὸ ἀσφυκτικὸν μίς περιβάλλον διὰ νὰ ζωογονήσῃ τὰς νεκρωμένους μας δυνάμεις.

Διὰ τὴν ἀράγε οἱ Τουρκοφῶνοι Ἄνατολίται δὲν κατώρθωσαν νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ αἰσθάνωνται τὴν Ἑλληνικὴν; Ἐπέρασεν 60 περίπου ἔτη, ἀπ' ὅτου ἰδρῦθησαν εἰς τὴν Ἀνατολίην τὰ ἀλλαχού διδασκαλικά καὶ ἀστικά σχολεῖα. Ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ ἐπίσημος γλῶσσι τῶν σχολείων, εἰς αὐτὴν διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα. Καὶ ὅμως ὁ Ἄνατολίτης μετὰ ἐπιτηθεῖ φροῖτησιν κανένα τοῦ αἰσθημα ἢ καμμίαν τοῦ σκέψιν δὲν δύναιται νὰ ἐκφράσῃ ἑλληνιστί. Μόλις δὲ ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μὲ ἓνα ἑλληνοφῶνον συναισθάνεται τὸ μέγα χάσμα πρὸς τὸν χωρίζει ἀπὸ αὐτὸν **καὶ ἀρχίζει νὰ μισῇ φοβερὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠγάπησε καὶ ἐλάτρευεν ἐπὶ 7 ἔτη καὶ τὸ ὁποῖον τὸν προοιδίει τώρα, τὸν καθιστᾷ γελοῖον.**

Ἄλλ' ὁ νέος αὐτὸς εἰς ἑπτὰ ἔτη θὰ ἐμάνθανε πολὺ καλὰ καμμίαν ξένην γλῶσσαν. Καὶ ἀπόδειξις οἱ μαθηταὶ τῶν προπαιγανδιστικῶν σχολείων. Διὰ τὸ λοιπὸν νὰ χάνεται ἄδικα τόση ἐργασία; Ὅταν πρὸ δύο ἑτῶν συνεζητεῖτο εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τοὺς ξενοφῶνους Ἕλληνας, ἐξαρωκτριεῖσθησαν ὡς ἐξερχόμενοι τοῦ θέματος, ὅσοι ἐτόνιζον **τὴν ἀνάγκην τῆς διδασκαλίας τῆς ὁμιλουμένης εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.**

Ἀκούσατε τί μὲ εἶπε ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γηραιὸς διδάσκαλος ἐκ Κυδωνιῶν, διδάξας ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Κεντρικὴν Μ. Ἀσίαν:

«Ἐβασάνισα πολὺ τὸ ζήτημα αὐτό, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ ἐπιδράσῃ τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ξενοφῶνων Ἑλλήνων.

Ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ σχετίσωμεν αὐτὴν μὲ τὸ ὅλον ἐκπαιδευτικὸν μας σύστημα. Θὰ προσπαθῶ ὅμως νὰ παρατρέξω τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα συναντῶνται ἢ ταυτίζονται τὰ δύο ζητήματα, καὶ διὰ νὰ ἐξετάσωμεν καλλίτερον τὸ πρῶτον:

Δὲν θὰ σοῦ ἀρνηθῶ, ὅτι ἀδιαφοροῦσα ἢ ἀγνοοῦσα τὴν ὑπαρξίν τοιούτου ζητήματος, ὅταν ἐδίδασκον εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἦναγκάσθην ὅμως νὰ τὸ μελετήσω ἐπισταμένως, ὅταν βραδύτερον ἡ τύχη μὲ ἔρριψε διδάσκαλον μέσα εἰς τὰς τουρκοφῶνους κοινότητας τῆς Κ. Μ. Ἀσίας.

Ἐπὶ τρία συναπτὰ ἔτη ἐδίδασκον τὰ ἑλληνικὰ εἰς τὰς 4 ἀνωτέρας τάξεις τοῦ σχολείου. Τὸ ζήτημα τῆς προφορᾶς τῆς γλώσσης ἐλύθη μὲ ὀλίγην ὑπομονήν. Οἱ μαθηταὶ μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ εὐκολίαν ἐμάνθανον ὅτι τοὺς παρέδιδε. Τοὺς ὁμιλοῦσα τὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων ἀποφεύγων τὰς δυσλήπτους λέξεις. Παρετήρησα κατὰ τι. Οἱ ζωηρότεροι μαθηταὶ ἐδείκνυον μίαν ἀκάθεκτον καὶ ἀκατανίκητον τάσιν νὰ ἀκρωτηριάσουν τὰς λέξεις, τοὺς τύπους. Τοὺς ἐπέβαλα νὰ ἐπαναλαμβάνουν πᾶσαν λέξιν. Σοῦ εἶπε ὅτι τοὺς ὠμίλησα τὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων. Ἀνὴρ δυνάμην ὅμως νὰ ἀποφύγῃ καὶ τὴν χρῆσιν μερικῶν φράσεων καὶ τύπων ζωντανῶν. Τὰς φράσεις αὐτὰς δὲν τὰς ἐλησμόνουν ποτὲ οἱ μαθηταὶ καὶ τὰς εἶχον πάντοτε προχείρους. Αὐτὸ μὲ ἠνάγκασε νὰ εἶμαι εἰς τὸ ἐξῆς καθαρώτερος εἰς τὴν γλῶσσαν μου.

Ἀπὸ τὴν τετάρτην ἀπεσύρθησαν ἱκανοὶ μαθηταὶ. Οἱ ἀπομείναντες καὶ τελειοποιήσαντες ὠμίλουν πλέον ἀρκετὰ καλὰ τὴν καθαρὰν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἐδίδασκον. Καὶ οἱ ἀποσυρθέντες ἀπὸ τὴν Ἀην καὶ οἱ τελειοποιήσαντες εἶχον ἀπέλθει εἰς τὴν Κων/πολιν. Μετὰ πέντε ἔτη τοὺς ἐπανεῖδον εἰς τὴν πατρίδα των. Ξεύρετε πόση ἦτο ἡ ἔκπληξις μου, ὅταν παρετήρησα, ὅτι οἱ πρῶτοι ὠμίλουν καὶ ἠσθάνοντο τὴν γλῶσσαν πολὺ καλλίτερον ἀπὸ τοὺς δευτέρους; Οἱ πρῶτοι ἦσαν ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὸ γλωσσικὸν συναισθημα δὲν εἶχον προφθιάσει νὰ παραμορφώσω.

Ἀπὸ τότε ἤλλαξα σύστημα. Ὁμιλοῦσα τὴν γλῶσσαν πρὸς ὁμιλοῦν εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἔδωκα εἰς τοὺς μαθητὰς ἀρκετὰ τελείαν ἰδέαν τῶν τύπων τῆς ὁμιλουμένης. Οἱ μαθηταὶ μου κατώρθωσαν μὲ τοὺς τύπους αὐτοὺς νὰ κινητοποιήσουν ὅλον τὸν πρὶν ἀδρανῆ καὶ νεκρὸν γλωσσικὸν των πλοῦτον.

Ἔμαθα ὕστερα ὅτι ὅσοι Ἄνατολίται ἐκατόρθωσαν νὰ μάθουν τὴν ἑλληνικὴν ἔκαμαν τὸ ἴδιον. Προσπαθοῦσαν νὰ εἰσάγουν εἰς τὴν γλῶσσαν των στοιχεῖα τῆς δημοτικῆς διὰ νὰ ζωντανεύσουν ὅτι νεκρὸν ξεψυχοῦσε εἰς τὰ χεῖλη των.

Ἔσχημάτισα ἔκτοτε τὴν πεποίθησιν ὅτι εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρέπει νὰ διδάσκεται ἡ δημοτικὴ. Τὴν πεποίθησίν μου αὐτὴν τὴν ἀνεκοίνωσα μὲ μεγάλην ἐπιφύλαξιν εἰς ἓνα μου συνάδελφον διαμένοντα ἐν Σμύρῃ.

«— Μὰ δὲν βρῆκες κανένα καινούργιο πρᾶγμα, μου λέγει. Αὐτὰ τὰ λὲν καὶ οἱ μαλλιαροί.

«— Οἱ μαλλιαροί! Ἐγὼ μαλλιαρός;»

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΘΕΣΗ ΣΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ!

Φίλε Νουμά,

A la bonne heure! πού λένε κ' οί Γάλλοι. Τά προσωπικά κόμματα τραβιούνται, λέει, στην πάντα κ' οί όπαδοί των τσελιγκάδων Θεοτόκη, Ράλλη και Μαυρομιχάλη δέ θα έκτεθούν στίς νέες έκλογές; Λοιπόν επέλειωσε ή βασιλεία των κλεφτών, των κοτζαμπάσηδων, των άνομων και των ανήθικων; Άφίνουν γειά, άφου έσπρώξανε αϊώνες πίσω την πρόοδο του έθνους στον ανθρωπισμό - συντροφικά με τούς ψευτογραμματισμένους και με τούς παπάδες—κι άφου έκαταπόνεσαν και κατασκόρπισαν τή δύναμή του και τάφησαν άρρωστημένο και παράλυτο; Άς τó έλπίσουμε. Γιατί δέν τó πιστεύω νά βρίσκεται άνθρωπος πού σκέφτεται, έξω άπ' τούς ίδιους, πού νά ύποστηρίξη πώς δέν είταν πειά και ρός. Τούς εύχομαι νάναι βαρύ τó χώμα πού θά τούς πλακώνη και νά μή βγοϋν ποτέ τους πειά στή μέση.

Φεύγουν λοιπόν οί αντιπρόσωποι των φαύλων κοτζαμπάσηδων και μεγαλοκλεφτών και ψευταριστοκράτηδων, πού έβασίλευσαν ως τώρα έξαχειώνοντας και ξεγελώντας τόν πολύ λαό, τόν πάντα προδεδυμένο, και κάνουν τόπο σ' εκείνούς πού αντιπροσωπεύουν τά συμφέροντα τής μέσης τάξης και τόν έθνικό πόνο όλου του λαού, στους φιλελεύτερους. Έτσι, μου φαίνεται πρέπει νά ξηγηθοϋν τά πράματα.

Και δέν ύπάρχει άμφιβολία πώς τó νέο κόμμα θά κυβερνήσῃ ήθικώτερα και πειδ νοικοκυρεμένα τόν τόπο και θά προσέξῃ και τά συμφέροντα άλάκερου του έθνους και θά χαράξῃ ένα δρόμο έθνικῆς πολιτικῆς, πρᾶμα άνύπαρχτο ως τώρα. Δέν είναι όμως κόμμα, πού νάντιπροσωπέψῃ ὅλο τó λαό στα οικονομικά του συμφέροντα, μολοντί θά νοιαστῇ, έλπίζω, κάπως και για τούς μικρογεωργούς και τούς εργάτες. Γι' αυτό πρέπει τῆ θέσῃ πούχανε ως τώρα οί φιλελεύτεροι — αν και στ' αλήθεια δέν είχανε καμμιά θέσῃ, παρᾶ είταν σπάνια και σκόρπια νούμερα, γιατί και συμπολίτευση κι αντιπολίτευση είταν άπὸ τήν ἴδια πάστα—νά τῆνέ πιάσῃ κόμμα προοδευτικώτερο, τó σοσιαλιστικό.

Λοιπόν ὅσοι παρουσιάζονται για σοσιαλιστές, Δρακούλης, Παπαναστασίου, Κουτούπης, Τριανταφυλλόπουλος, Θεοδωρόπουλος κλ., οί Θεσσαλοί, οί Κεφαλονίτες, πού είχαν βγῆ για τέτιοι, ἄ δέν είναι ψευτοσοσιαλιστές, πρέπει νά χωριστοϋν άπὸ τó Βενιζέλο και νά βγοϋν μ' ὅσους μπορέσουν περισσότερου συντρόφους έχοντας καθαρά σοσιαλιστικό πρό-

γραμμα, δηλ. σάν άπλοοί άποσταλμένοι των έργατῶν νά άπαρνούμενοι τόν άστικῶ έαυτό τους, για νάποτελέσουνε τήν αντιπολίτευση.

Τό περιμένουμε. Οί φίλοι των έργατῶν οί αληθινοί και των φτωχῶν καλλιεργητῶν ἄς έξακολουθήσουν σύντονα νά τούς ξυπνοϋνε. Θεσῃ στούς σοσιαλιστές!

16. 10. 910.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ές τώρα, οὔτε αντίλογια οὔτε συζήτηση άπό τούς κ. κ. θεατρόφιλους του καθημερινού τύπου άπάνω στα ὅσα γραφτήκανε στον περασμένο «Νουμά» για τó θεατρικό ζήτημα.

— Δέ μίλησε κανένας τους, μά και ὅλοι τρέβουνε τά χέρια τους, πού βρέθηκε κάποιος άλλος νά γράψῃ με ἔνοματά τους αἴτιους του θεατρικού μας ξεπεσμού.

— Τόν κ. Βλάχο κανένας τους δέν κοτόσε νά τόν πειράξῃ, γιατί, λένε οί κακές γλώσσες. ὅλοι πηγαίνανε για ἐπίδοχοι διάδοχοί του στο ζῆλεμένο Διευθυντηλίκι του κλεισμένου Β. Θεάτρου, ἔτσι και με τόν ὄρο νά μήν τάνοίξουνε στον αἰώνα τόν άπαντα.

— Ές τόσο τó Β. Θεάτρο θάνοίξῃ τόν ἐρχόμενο μήνα τίς φιλοξενώτατες πόρτες του, για νά παίξῃ με τó θιασό τῆς ἡ βακουστή Φραντσέζα θεατρίνα κ. Ροζάν.

— Τό γράψανε οί ψημερίδες με χαρά. οί τυπογράφοι τους ὅμως τῆς ἀλλάξανε τόννομα σέ κ. Ροζάν.

— Πολύ φυσικά· γιατί αὐτοί, σάν αληθινοί Ρωμιοί πού είναι, ἔβρουνε ὅπωςδῆποτε πῶς ύπάρχει μιὰ Ρωμιά θεατρίνα με ἔνομα Ροζάν, και θά φανταστήκανε ἡ πῶς τó παίρνει αὐτή τó θέατρο, ἡ πῶς συγγένισά τῆς είναι ἡ Παρισιάνα πού θά μάς ξανάρθῃ.

— Μά νά, ένα θεατρικό μάθημα πού σύγκαιρα μάς δίνουν οί Τριπολιτσιώτες:

— Έχουνε κι αὐτοί τó δημοτικό τους θέατρο, καινούργιο χτισμένο με χρήματα του πατριώτη τους κ. Μαλλιαροπούλου (σχεμαδιακό τόννομά του για τήν Τέχνη!), μά ἔδιωχνε ως τώρα κι αὐτό με τίς άριστοκρατικές τιμές του τó λαό.

— Έβραλε φωνή στήν «Ακρόπολη» ένας άγνωστος ανταποκριτής, για τόν κίντυνο πῶς θάναγκαζέτανε νά κλείσῃ τó κακόμοιρο κι αὐτό, και άμέσως μαζεύεται ἡ άρμόδια ἐπιτροπή και κανονίζει «τά εἰσιτήρια κατά τοιοϋτον τρόπον ὥστε νά είναι πλέον ἡ προσιτά εἰς άπάσας τάς κοινωνικάς τάξεις».

— «Κατ' αὐτόν δέ τόν τρόπον και ἡ ἐπιθυμία του μεγάλου τῆς πόλεως μας εὐεργέτου κ. Μαλλιαροπούλου» εκπληροϋται και ὁ σκοπός του θεάτρου ἐπιτυγχάνει του προορισμού του,—λέγει ὁ ανταποκριτής.

— Διαβάσαμε με λύπη μας στο κοσμικό «Καρνέ μας» τῆς «Ακρόπολης» πῶς ὁ «ἠθραϊσφυλικός» κόσμος ἄρχισε νά μαζεύεται στάς «αἰθούσας και αἰθουσίσκας με τήν λευκήν ἐπίπλωσιν» κτλ.

— Δέ μάς ἔφτανε, βλέπετε, ἡ γλώσσα των αἰθουσῶν, ἔχουμε τώρα, και «των αἰθουσίσκων τῆν γλωσσάσκη»—και μή πρὸς κακοφαιισμό ὅσας.

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ένα φίλο, στα ξένα)

Ἀθήνα, 21 τοῦ Ὀχτώβριου.

— Στὸ τελευταῖο φυλλάδιον (5 Ὀχτ.) τῆς παρισιάνικης «Gazette» δημοσιεύεται τὸ ἄγγεγμα «Ἡ Δικαιοσύνη τῆς» ἀπὸ τὰ «Λόγια τῆς Πλώρης» τοῦ Αντρέα Καρκαβίτσα, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. L. Roussel τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς τῆς Ἀθήνας, καὶ εἰκονογραφημένο ἀπὸ τὸν κ. L. G. Vallée.

— Στὸ ἴδιον περιοδικὸν ἡ κ. Juliette Adam ἔχει ἄρθρον τῆς γιὰ τὸ Ζαλοκώστα καὶ μερικὰ ποιήματά του μεταφρασμένα.

— Ἐπειδὴ μᾶς ρωτήσανε, θυμίζουμε στοὺς φίλους Πειραιώτες πὼς ὁ «Νουμάς» πουλιέται στὸν Πειραιᾶ στὸ πραχτορεῖο τῶν Ἐφημερίδων τοῦ κ. Βασ. Τσαγγάρη.

ΘΑΙΜΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

I

Περνοῦν τὰ ταξιδιούρικα, καὶ τὸ φτερογύμισμά τους μέσα στὴ νύχτα σβήνει.

Τὸ κουρασμένο μου κεφί τὴ φτωχικὴ του λίμνη τρεμουλιασμένο χίνει.

Τὸν κόσμον ἀπάνω ἀπ' τὰ ψηλά φυλάγουνε τ' ἀστέρια μ' ἄχτινοβόλα μάτια,

Ἴσκιον μακροὺς προβάλανε βομβοὶ καὶ μαυροφόροι σὲ δρόμους καὶ παλάτια.

Στεφάνι' ἀγγυρολούλουδα στὰ μαῦρα τους κεφάλια τοὺς βάζει τὸ φεγγάρι.

Ἀπὸ τίς ἄκρες τῶν δεντρῶν πικρὰ τὰ δάκρυα στάζουν ἀπάνω στὸ χορτάρι.

Στὸν ἴπνον τῆς βαρυσμυλῆ τοῦ φθινοπώρου ἡ νύχτα καὶ κρέβονται τ' ἀστέρια,

Κρυφὰ σκουπίζει ὁ θάνατος στὰ φύλλα τοῦ ἀπομείναν τὰ ματωμένα χέρια.

II

Ἔλα, κὶ ἀπόστασε ὁ Βοριάς κ' οἱ λαγκαδιές κοιμοῦνται. Μόνο τὰ φύλλα, ποὺ σαληρὰ τὰ σέρναν οἱ ἀνέμοι, Βαριά μέσα στὴν ἀναστρεφτὴ νύχτ' ἀναστενάζουν.

Θεὸ νὰ σὲ πάω στὶς ρεματιές, ν' ἀκούσης πὼς θρηνοῦνε Οἱ ἀλαφροπάτητες Σωθιές κ' οἱ ἀφρόστηδες Νεραΐδες, Τὸ καλοκαίρι ποὺ ἔφυγε μαζί μὲ τὰ λουλούδια.

Μέσα σὲ φύλλα κόκκινα γλυκὰ θὰ σὲ ξαπλώσω, Πουὲ τὰ ποτίζω σὰν περὼν μὲ τῆς καρδιάς μου τὸ αἷμα, Τὸ παραμῦθι τῆς φθορᾶς ν' ἀκούσης καὶ τοῦ πόνου.

Ν' ἀνατριχιάσης, νὰ σκιαχτῆς, νὰ πέσης τρομαγμένη Στὴ φλογισμένη μου ἀγκαλιά μέσα στὰ δύο μου χέρια, Τὴν παγωμένη σου καρδιά νὰ σ'τὴν ξαναξεστάνω.

Ἰδέσσε

PHNA AEBANTH

ΕΤΣΙ τὴ θέλει ἡ κοινωνία τῆ γυναίκα—δουλεύτρα τοῦ ψωμοῦ, δουλεύτρα τῆς ζωῆς, δουλεύτρα τῆς ψυχῆς. Αὐτὴ νὰ κανονίξῃ τὴ μοίρασιὰ τῆς ἀργατιᾶς στὸ ἀρχοντικὸ τῆς κὶ αὐτὴ ν' ἀποθήκευῃ τῆς ἐσοδειᾶς τῆς καλομετρημένης τὸν πλοῦτον—αὐτὴ νὰ γεννᾷ τὰ λεβέντικα παιδιὰ τῆς φυλῆς, αὐτὴ νὰ καλυτερεύῃ τῆς γενιᾶς τῆς τὸ αἷμα τὸ ἱερό, —αὐτὴ νὰ δουλεύῃ, αὐτὴ νὰ πλάθῃ καὶ νὰ δασκαλεύῃ τὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶν τῆς, τοῦ σπιτιοῦ τῆς, τῶ δουλικῶ τῆς, τῶ χωριανῶ τῆς, τοῦ ἔθνους ὀλόκληρου. Ἔτσι ἔπρεπε νὰ ναθρέψουμε τὴ γυναίκα κὶ ὄχι νὰν τὴν ἔχουμε στολίζι ποὺ εὐκολὰ σπάνει, παιγνίδι τῆς ἡδονῆς, θέμα τῆς ψεύτικης ποίησης, ὄργανον κάθε παράλογης πρόληψης.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Εἶδανε καὶ ἀπόειδανε τὰ κόμματα πὼς χάσανε κάθε τους ἐπιρροή στὸ λαό, καὶ βγάλανε μανιφέστα πὼς δὲ θὰ βάλουνε κάλπη στὶς καινούριες ἐκγές, γιὰτὶ τάχα ἡ διάλυση τῆς μακαρίτισσας Διπλῆς Βουλῆς γένηκε μὲ τρόπο ἀντισυνταγματικόν. Σὰν τᾶκουσε ὁ Βασιλιάς, εἶπε πὼς εἶναι συνηθισμένος ἀπ' αὐτὰ κὶ ὁ Βενιζέλος τὸ χαρακτήρισε λυπηρὸ καὶ δεῖγμα φοβερῆς πολιτικῆς δειλίας. Λυπηρὸ γιὰ τὴν κακὴ ἐντύπωση ποὺ θάκανε σ' ἑσους δὲν ξέρουνε καλὰ τὰ ἐσωτερικά μας. Γράφανε κὶ ὄλας τὰ βιεννέζικα φύλλα τὴν ψέφτικη φήμη πὼς ἀρχίσανε ταραχῆς μέσα στὴν Ἑλλάδα! Πρῶτα βγήκε τὸ θεοτοκικὸ μανιφέστο μὲ τὴν παραπάνω ἔννοια, ἔπειτα τὸ μαυρομιχαλικόν, κ' ὕστερα ἀπὸ μᾶς βδομάδας κοιλοπόνημα τὸ ραλλικόν. Ἐννοεῖται, πὼς ἀρκετοὶ ἀπ' τοὺς παλιούς πολιτευόμενους λιποταχτήσανε, εἰχως νὰ υπογράψουνε τὰ κομματικὰ πρωτόκολλα τῆς «πολιτικῆς ἀπεργίας». Στὸ ἀναμεταξὺ μερικοὶ «πρώην» πολιτευόμενοι τῆς Αἰτωλοκαρνανίας ἄλλη προκήρυξη βγάλανε καλώντας τὸ λαὸ «τους» νὰ μὴν πάη νὰ ψηφίσῃ στὶς κάλπες.

Ὡς τόσο ὁ Βασιλιάς τηλεγραφοῦσε στὸν ἀδερφό Του στὴ Δανία τί ἐλπίδες στηρίζει στὸ Βενιζέλο καὶ καλοῦσε τοὺς ὑπουργούς Του σὲ τραπέζι τὴν περασμένη Κυριακὴ. Τὴν ἄλλη μέρα ἤρθε ἀπὸ τὴν Πόλη, περνώοντας ἀπὸ τὴ Σμύρνη, ὁ Γρυπάρης καὶ ὠρκίστηκε γιὰ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Γίνεται προετοιμασία γιὰ νἀρχίσῃ γλήγορα καὶ τὸ Ἵπουργεῖο τῆς Γεωργίας. Ἡ Βασίλισσα μὲ τὸν ὑπουργὸ τῆς Δικαιοσύνης ἔκανε ἐπίσκεψιν σὲ δυὸ ἀπὸ τίς φυλακὰς τῆς Ἀθήνας. Ὁ Βενιζέλος, ποὺ τὸν κράτησε δυὸ μέρες μιὰ περαστικὴ ἀδιαθεσία του—ἀπὸ τὴν ὀρθοστασία ποὺ τὸν καταδικάσανε σὶ ἀμέτρητοι νιόβγαλτοι φίλοι του ὑποψήφιοι ποὺ φιλοδοξοῦνε πῶτερον μιὰν ἀκρίτσα τῆς προστασίας του—ὁ Βενιζέλος ἐτοιμάζει ἡσυχά-ἡσυχά τοὺς σπουδασμούς του, συμπράττοντας μὲ τὸ Ζαΐμη μονάχα. Ἐβγάλε καὶ μιὰ ἐγκύκλιον στοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς σύστησε νὰ περιοριστοῦνε στὰ ἔργα τους ἀπέχοντας ἀπὸ τὴν πολιτικὴν. Ἐστειλε καὶ στὸ Λιδόρνο τὸν «Κανάρη» μὲ τὸ πλήρωμα γιὰ τὸν «Ἀθέρωφ», ποὺ γενήκαν οἱ δοκιμές του καὶ θὰ μᾶς ἔρθῃ τέλη τοῦ Γεννάρη. Κ' ἐτοιμάζεται νὰ βγῆ σ' ἐκλογικὴν περιοδεία, τίς πρώτες μέρες τοῦ Νοέμβριου.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἀνοίξε τέλος πάντων, ἀφοῦ

καταρτίστηκε ή Σύγκλητο. Ο καθηγητής Κρασοάς ζήτησε τή σύνταξή του.

Η Κρητική Συνέλευση θά συνεδριάσει στις 27 του μηνός. Με τήν Τουρκιά φιλικώτερα τώρα τά πάμε, αν και ή περίφημος Κερίμαγας μιά βγάξει: εγκύκλιο νά πάψη τό μπουκοτάρισμα και μιά τήν άναίρει, γιατί δέ συμφωνούνε τά μέλη του Νεοτούρκικου κομιτάτου σ' αυτό άπάνω τό ζήτημα. Η τρομοκρατία κ' ή κατασκοπεία βασιλεύουνε πάντα στην Πόλη, ή χολέρα θερίζει στρατιώτες, στη Μακεδονία και στην Άλβανία κρισιμώτατα πάλι τά πράματα, κι άλλες άπόπειρες στους σιδηρόδρομους. Και τώρα πέφτει πιά, λένε, έριστικά τό ύπουργείο του Χακί, για νάρθη Σατραζάμης ή Σεφκέτ, γιατί τό δάνειο σκάλωσε και στη Βιέννα... Κι ή Χαμίτης έτοιμοθάνατος πάλι. Και τράβαλα με τήν Περσία, πού πάνε νά τή διαμελίσουνε Ρωσία και Άγγλία, μά θέλουνε κ' οι Τούρκοι μερτικό. Και τό Μαυροβούνι παράπονα γιατί θρέφει 3000 τόσους Άρβανίτες πρόσφυγες.

Η Βουλγάρικη Σοβράνιε άρχισε με φιλειρηνικώτατο λόγο του Φερδινάντου. Άλήθεια, — κι ή βουλγάρικος τύπος εγκώμια για τό Βενιζέλο, κι ή νέος Βούλγαρος πρέσβης, ή κ. Χατζημησεφ, πού έρχεται: στην Άθήνα, έχει έδηγίες νά έργαστη για νά στερεώση τις νέες μας φιλίες.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κυρία Ε. Ήλ. στη Σύμυνη. Δέ νομίζετε πώς, για νά τυπωθή, χρειάζεται νά τό συντροφέσετε μ' έναν πρόλογο δικό σας ή με σημειώματα πού νά ξεγγούνε από τι άφορμή γράφτηκε τό πρωτότυπο και τι άναλογία έχει με τό ζήτημά μας; — κ. Γ. Σ. έδω. Έχετε δίκιο. Βεβαιωθήκαμε κ' έμεις πώς τά 3 τουλάχιστο από τά 4 ποιήματα του κ. Κώστα Μισαηλίδη, πού τυπώσαμε στον αριθμό 407, εΐτανε τυπωμένα και στο «Σεράπειο», έδω κ' ένα χρόνο σωστό. Δέν μπορούσαμε. βλέπετε, νά κάνουμε τό μνημοτέχνη, αν όχι άλλο, σέ βάρος του ποιητή πού μας έστειλε χειρόγραφα ποιήματά του τον Άλωνάρι, φέτος, και φυσικό εΐτανε νά τά πάρουμε γι' ανέκδοτα. — κ. Περίεργο. Τήν «Πλέχτρα» του Σοφοκλή τήν έχει από χρόνια μεταφρασμένη και τυπωμένη ή φίλος Βαρλέντης. Αύτή πού τύπωσε ή κ. Φέξης είναι του Εύριπίδη: δέν τή διαβάσαμε, μάθαμε έμως από ένα βιβλιοφάγο, δικόνε μας, πώς ή κ. Τανάγρας τήν ύποχρέωσε τήν άμοιρη νά μιλή με τή γλώσσα «των αΐθουσων και των κομφών χρονολογημάτων». — κ. Ω-Α. Λάβαμε κ' εδχαριστοδμε. Τό φύλλο θάν τό στέλνουμε ταχτικά.

ΣΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

τό γραφεΐο, δρόμος Ίπποκράτη 11, πουλιούνται τάνόλουθα βιβλία προς ΜΙΑ δραχμή τό ένα, έξόν δυα είναι σημειωμένα με άλλες τιμές :

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Η Ματιά». — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ο Μέγ' Αλέξανδρος». — ΚΑΡΑΕΝΤΗ, «Δόξα και Ζωή», — ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης και Νλόη» του Λόγγου (μετάφρ.), — «Τίμονας ή Μισάνθρωπος» του Λουκιανού (μετάφρ. λ. 50), — «Ο Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΑΦΗ, «Τά Τραγούδια του Άπρίλη» (δρ. 2). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Από τον Κόσμο του Σαλονιού». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, «Ίστορία της Ρωμισσώνης». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγούδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τά Γεωργικά του Βεργίλιου» (λ. 50). — ΓΙΑ, «Σαμοθράκη» (δρ. 2). ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγούδια για μιά φωνή με πιάνο, και Μπαλάντες για πιάνο, τό κομμάτι: δρ. 1. — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τά Τραγούδια του Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΛΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τό Βιολί». — Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ, «Πλουτολογία». — Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ, «Μικρά Τραγούδια». — ΑΛΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Αθρόπνος Μηχανισμός». — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ, «Στό Άλμπουρο» (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ, «Μοσκιές». — ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ, «Τά Ψαΐα» (δρ. 2). — Χ. ΗΟΡΙΩΤΗ, «Σαλώμη» του Ο. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τά Παλιά και τά Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ, «Ο Αΐας» του Σοφοκλή (μετάφρ.). — Σ. ΚΙΠΗ, «Η Μεγάλη Αΐρα» (δρ. 2), — «Juvenilia». — Γ. ΣΚΛΗΡΟΥ, «Τό Κοινωνικό μας Ζήτημα» (λ. 50). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλουτάρχου: Περί Παιδων Άγωγής» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπομπούκια». — Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοί και Πεθαμμένοι». — «Ο Άσωτος», — «Οι Άλυσιδες» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΝΤΑ, «Από τους θρύλους των Αϊώνων», — «Γραμματική της Ρωμαϊκής Γλώσσας» (Α' έκδοσις). — Ζ. ΦΥΤΙΑΗ, (δράματα): «Τό Έκθετο», — «Δίχως Άκρογιάλι». — «Χτισμένο στον Άμμο». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τό Γλωσσικό Ζήτημα». — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΗ (δράματα): «Οι Πετροχάρτες», — «Μελάχρα».

Για τό έξωτερικό, λ. 25 παραπάνου ή κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι του «ΝΟΥΜΑ» (έξόν από τον πρώτο πού δέν υπάρχει κανένα του αντίτυπο) πουλιούνται δρ. 12 ή ένα για τήν Ελλάδα και φρ.χρ. 12.50 για τό Έξωτερικό.

Τό γραφεΐο του «Νουμά» στέλνει στους συνδρομητάδες του Έξωτερικού ήτι βιβλία του ζήτησαν. στις τιμές πού τά πουλουνε τέλλα βιβλιοπωλεία. Δίχως παραπάνο στο έξοδο. έξόν τά ταχυδρομικά.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

— ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Λύτρα).

— Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σε διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.

Πουλιέται στο βιβλιοπωλείο της «Έστίας» δρ. 3,50.